ta. Näin teki Herra Dawidillekin. Katselkaamme kuinka tämä tapahtui.

Herra lähetti profetta Nathanin Dawidin tykö. Ja Nathan lähtee. Hän kertoo kuninkaalle kertomuksen rikkaasta ja köyhästä miehestä, kuinka rikas, waikka hänellä oli paljon lampaita ja karjaa, otti köyhän ainoan lampaan ja walmisti sen ateriaksi wieraalleen. Kun Dawid tämän kuuli, „julmistui hänen wihansa suuresti“, ja hän sanoi Nathanille: „Niin totta kuin Herra elää, se mies, joka sen teki, on kuoleman lapsi.“ Muitten suhteen Dawid siis kyllä innokkaasti osoittaa oikeuden tuntoa. Mutta kuinka hänen oma laitansa on? Tietämättänsä oli hän nyt samalla langettanut kuoleman tuomion oman itsensä yli. Sillä Nathan sanoo hänelle: „Sinä olet se mies“, sekä ilmoittaa hänelle Herran rangaistustuomion tehtyjen rikosten johdosta. Ensin huomauttaa Herra, kuinka hän oli Dawidin tehnyt Israelin kuninkaaksi ja antanut hänelle tämän elämän hywyydet; sitten ilmoittaa hän Dawidin rikoksen, kuinka hän oli, hyljäten Herran sanan, Urian „tappanut Ammonin lasten miekalla“ ja ottanut hänen emäntänsä itselleen, ja wihdoin julistaa hän rangaistuksen, sanoen: „Niin ei ole miekkakaan lakkaawa*) sinun huoneestas iankaikkisesti“, ja myöskin: „Katso, minä herätän pahuuden sinua wastaan omasta huoneestas“**), sillä Herra oli saattawa sen julkisuuteen, mitä Dawid oli salassa tehnyt.

Nathan oli Herran profetta, ja sentähden puhuu hän Herran nimessä. Herra oli myös käskyläiselleen antanut rohkeutta ja wiisautta tässä tärkeässä toimessa. Kuka muu ihminen olisi rohjennut mennä kuninkaan tykö ja nuhdella häntä synninteon

*) Sota ja eripuraisuus on siis uhrinsa ottawa alinomaa Dawidin huoneessa.

**) Dawid oli omassa perheessään syntiä tehnyt, sentähden piti rangaistuksenkin tuleman hänen omasta perheestään. Kuinka tämä kaikki toteutui jo Dawidin pojissa, saamme kohta nähdä.

tähden sekä osoittaa hänelle, että hän on kuoleman ansainnut? Eiwät kenenkään ihmisen sanat olisi woineet tehdä niin woimakasta waikutusta Dawidiin, kuin Herran sana Nathanin kautta nyt teki. **Herran sana on eläwä ja woimallinen, ja teräwämpi kuin joku kaksiteräinen miekka, joka tunkee läpitse siihen asti kuin se sielun ja hengen eroittaa ja jäsenet ja ytimet — —"** (Hebr. 4, 12). Dawidin suuri synti astui nyt heti hänen sielunsa silmäin eteen. Ja hän sanoi Nathanille: „*Minä olen syntiä tehnyt Herraa wastaan.*" Dawidin omatunto oli herännyt. Katumus oli saanut sijaa hänen sydämmessään. Tämä oli langenneelle Dawidille nousun ja Herran tykö palajamisen alku. Ja kun syntinen palajaa katumuksessa Herran tykö takaisin, niin Herra on rakkaudessaan hänelle jo tiellä wastassa, niinkuin tuhlaajapojan isä oli kotiinpalajawaa eksynyttä poikaansa wastaan-ottamassa, ja Herra wastaa hänelle ennenkuin hän apua huutaa ja kuulee hänen anteeksi pyyntönsä, koska hän wielä puhuu (Jes. 65, 24). Niin käwi Dawidillekin; sillä Nathan sanoi hänelle Herran nimessä: „*Niin on Herrakin ottanut syntis pois; ei sinun pidä kuoleman.*" Herra antoi siis Dawidille anteeksi hänen rikoksensa, niinkuin hän tekee kaikille katuwaisille syntisille, oman poikansa sowintouhrin ja wuodatetun weren kautta, joka uhri oli kuwattu Israelin uhreissa —, ja Dawidin ei tarwinnut tämän rikoksen tähden kuolla, ei hengellisesti eikä ruumiillisesti. Mutta Herran kurittawa käsi lepäsi kuitenkin, hänen sanansa johdosta, raskaasti Dawidin päällä. Tätä kurittawaa kättä sai Dawid tuntea sielun tuskassa ja ahdistuksessa sekä kaikellaisissa wastoinkäymisissä, jotka häntä kohtasiwat. Dawidin suurta sielun tuskaa ja katumusta todistawat hänen katumuspsalminsa, joista ainakin Psalmit 32 ja 51 owat tähän aikaan kirjoitetut, ja Psalmit 6 ja 38 myöhemmin, ehkä Absalomin kapinan aikana. Tätä sielun tuskaa ja ahdistusta oli Dawidilla warmaan jo ennen Nathanin käyntiä hänen luonaan, mutta erittäin sen jälestä. Tosin julisti Nathan Dawidille Herran anteeksi-annon, mutta

Herran kuritusta täytyi Dawidin kuitenkin kärsiä, ja tämä kuritus tuotti hänelle tuontuostakin mieleen kaikki synnit ja saattoi hänelle suuren sielun ahdistuksen. Mutta kaikki ahdistus ja kuritus on hyödyksi ja onneksi sille ihmiselle, jolle Herra on synnit anteeksi antanut. Waikka Dawidille nyt seuraakin kowat kuritukset, oli hän kuitenkin onnellinen, sillä Herra oli hänet synnin loasta nostanut ja antanut hänelle synnit anteeksi. **Autuas on se, jonka pahat teot owat annetut anteeksi, ja jonka synnit owat peitetyt** (Ps. 32, 1).

---

58. Herra kurittaa Dawidia, mutta armahtaa häntä jälleen.

2 Sam. 12, 15—18 l.

Batseban pojan kuolema. Nathan oli Herran nimessä julistanut Dawidille, että koska hän oli rikoksellaan saattanut Herran wihollisen pilkkaamaan, niin piti sen pojan, jonka Batseba oli Dawidille synnyttänyt, kuoleman. Sen jälkeen „löi Herra lapsen" taudilla, niin että hän sairastettuansa 6 päiwää kuoli seitsemäntenä päiwänä. Tämän lapsen sairauden aika oli Dawidille suuren ahdistuksen aika. Hän sai tuntea syntinsä kuorman raskauden, kun hän nyt näki, kuinka Jumalan rangaistustuomiot toteutuwat ja kuinka muutkin saawat kärsiä hänen syntinsä tähden. Silloin „etsi hän Jumalata" rukouksessa, silloin paastosi hän paljon ja makasi yönsä maan päällä. Silloin sai Dawid kokea samaa, josta hän kirjoittaa 38 Psalmissaan: „Ei ole ruumiissani terweyttä sinun uhkauksestas, eikä luissani rauhaa synteini tähden. Sillä syntini käywät pääni yli; niinkuin raskas kuorma owat he ylön raskaiksi tulleet." Jumala ei kuitenkaan päätöstään muuttanut lapsen suhteen. Kun lapsi oli kuollut, palasi rauha jälleen Dawidiin. Kurituksen jälkeen seurasi Herran armollisen anteeksi-annon tunto. Sentähden „Dawid nousi maasta, pesi ja woiteli itsensä ja muutti toiset

waatteet yllensä ja meni Herran huoneesen ja rukoili." Dawidin palwelijat ihmetteliwät tätä kuninkaan käytöstä, sillä he eiwät käsittäneet hänen murheensa oikeata syytä.

Herra oli todellakin anteeksi antanut Dawidille hänen syntinsä ja täydellisesti pyyhkinyt pois hänen rikoksensa. Sen todistaa se seikka, että Batseba sittemmin synnytti hänelle toisen pojan, joka kutsuttiin Salomoksi, „ja Herra rakasti häntä." Profetta Nathan, sama, joka oli julistanut Dawidille Herran rangaistustuomiot, kaswatti Salomoa ja nimitti häntä: Jedidja s. o. Herran lemmikki.

Thamarin häwäistys ja Amnonin murha. Herra oli luwannut herättää pahuuden Dawidia wastaan hänen omasta huoneestaan. Näin käwikin jonkun ajan perästä. Suuria paheita ilmestyi Dawidin omissa lapsissa. Dawidin wanhin poika **Amnon** rupesi himosta rakastamaan sisarpuoltaan **Thamaria**, joka oli Dawidin pojan Absalomin sisar.*) Koska laki kielsi miestä ottamasta waimokseen sisarpuoltaan ja Thamar oli siweä neitonen, joka ei antanut itseänsä wietellä, teeskenteli tämä jumalaton nuorukainen sairaaksi. Kun kuningas, hänen isänsä, tuli häntä katsomaan, pyysi hän isältään, että Thamar saisi tulla hänelle ruokaa walmistamaan. Kuningas Dawid suostuikin siihen, aawistamatta mitään pahaa. Mutta kun Thamar tuli huoneesen kantaen welipuolelleen ruokaa, teki Amnon hänelle wäkiwallan ja antoi heti, tämän kauhean ilkityön tehtyänsä, ajaa hänet pois luotansa. Amnonissa oli siis tässä waikuttamassa pelkkä rietas himo. Onneton neitonen palasi weljensä Absalomin luo, joka saatuansa tietää ilkityön, syttyi wihaan ja kostonhimoon weljeänsä wastaan. Kun Dawid sai kuulla mitä oli tapahtunut, „wihastui hän kowin." Mutta hän ei kuitenkaan rangaissut Amnonia, niinkuin hänen olisi pitänyt tehdä. Tämä

*) Amnon oli syntynyt Dawidin emännästä Ahinoam'ista ja Absalom ynnä Thamar Maaka'sta, Gessurin kuninkaan tyttärestä.

heikkous ja lewäperäisyys on luettawa Dawidille wirheeksi. Kenties Dawidin tunto siitä, että tämä murhe oli tullut hänelle rangaistukseksi hänen syntiensä tähden, oli yksi syy hänen heikkouteensa. Ihminen tuleekin helposti heikoksi muita rankaisemaan, kun hän huomaa Jumalan kurittawan käden lepääwän oman itsensä päällä. Dawidin heikkous tässä kohden tuotti esiin pahoja seurauksia, niinkuin luonnollista oli.

Kaksi wuotta peitti Absalom wihaansa Amnoniin, ja Dawid woi jo luulla saawansa elää rauhassa. Mutta kerran kutsui Absalom kuninkaan lapset ja Amnonin niitten joukossa lampaitten keritsemis-pitoihin maatilalleen, ja täällä, keskellä iloista juhlaa, antoi hän tappaa Amnonin. Dawidin ja hänen palwelijainsa murhe oli suuri. — Näin oli siis miekka ruwennut waatimaan uhriansa Dawidin huoneessa.

Tämän murhantekonsa tähden pakeni Absalom Gessurin kuninkaan, äitinsä isän, tykö ja oli siellä 3 wuotta. Dawid ei sallinut hänen tulla kotia; mutta toiselta puolen ei Dawid tahtonut häntä rangaistakaan. Wihdoin Joab osasi yhden toimeliaan waimon kautta niin waikuttaa Dawidiin, että hän myöntyi kutsumaan Absalomin takaisin. Joab läksi itse ja toi hänet Jerusalemiin. Joabin toimesta Absalomin eduksi näemme, että Absalom oli Israelissa rakastettu. Dawid ei kuitenkaan sallinut Absalomin heti tulla kaswojensa eteen, waan wasta 2 wuoden perästä.

Absalomin kapina. Kun Absalom oli päässyt jälleen isänsä suosioon, rupesi hän Jerusalemissa komeasti elämään. Hän hankki itselleen hewoset ja waunut, ja hänen edellänsä juoksi 50 miestä henkiwartijoita. Weljenmurha ei häntä enää painanut; kansakin näkyi jo kaikki edelliset unhottaneen. Absalom oli kaunis mies, niin että „koko Israelissa ei ollut yksikään mies niin kaunis kuin Absalom.“ Päästä waluiwat hartioille lainehtiwat hiussuortuwat, ja hänen ruumiissansa ei yhtään wirhettä ollut. Niin runsaskaswuinen oli hänen tukkansa, että se, mikä wuosittain kerittiin, painoi 200 sikliä „kuninkaan painon

jälkeen." *) Tämä Absalomin kaunis muoto wiehätti kaikki ihmiset. Sitä paitsi ymmärsi hän ihmisten suosiota woittaa puheellaan ja kohtelullaan. Hänen isänsä Dawidkin rakasti tätä poikaansa suuresti, eikä aawistanutkaan, minkälainen paha sydän tällä pojalla oli. Ylpeys ja kostonhimo hänessä wallitsi; tähän oli wielä yhdistynyt ääretön kunnianhimo. Suureksi ja mainehikkaaksi teki hänen mielensä tulla. Sen osoittaa se seikka, kun hän, poikainsa kuoltua, säilyttääksensä itselleen muistoa Israelissa, antoi pystyttää itselleen suuren ja komean muistopatsaan lähelle Jerusalemia. **) Sitä osoittaa myös Absalomin halu päästä walta-istuimelle maata hallitsemaan. Tämä hänen kunnianhimonsa kaswoi niin suureksi, ettei hän tahtonut odottaa isänsä kuolemaa, waan päätti kapinan kautta anastaa isältänsä walta-istuimen.

Tätä kamalaa aikomustaan, työntää isäänsä joko eläwänä tahi kuolleena pois hallituksesta, säilytti Absalom kauan aikaa powessaan. Salaisuudessa ja sangen suurella wiekkaudella hän walmisti asiata, päästäkseen tarkoituksensa perille. Paitsi sitä mitä jo sanottiin, että hän kauneudellaan ja kohtelullaan miellytti ihmisiä, otti hän tawakseen puhutella niitä, jotka tuliwat kuningas Dawidin luokse hakemaan oikeutta. Hän tiedusteli heiltä, mistä he oliwat ja mikä heidän asiansa oli. Ystäwällisellä osan-otollaan ja neuwollaan hän kietoi monet. Hän selitti wielä oikeuden hakijoille, että heidän asiansa kyllä oli oikea, mutta ett'ei kuningas ollut asettanut sellaista tuomaria, joka osaisi antaa heille oikeutta, sekä wakuutti, että jos hän asetettaisiin tuomariksi maassa, niin hän kyllä auttaisi kaikki oikeuteen-

---

*) Tämä sikli „kuninkaan painon jälkeen" oli nähtäwästi paljon wähempi kuin tawallinen „pyhyyden sikli"; sillä 200 pyhyyden sikliä tekisi noin 6 naulaa.

**) Tämä muistopatsas eli muistorakennus löytyy wielä nytkin olemassa; se seisoo lähellä Jerusalemia Öljymäen juurella, on 45 jalkaa korkea ja tehty suurista hakatuista kiwistä.

sa. Niille, jotka tuliwat häntä terwehtimään, osoitti Absalom erinomaista alentuwaista ystäwyyttä ja antoi heidän suuta. Tällä tawalla „warasti Absalom Israelin miesten sydämmet", s. o. saattoi heidät petoksella ja salaisesti puolelleen ystäwikseen, joten he Dawidista luopuiwat. — Kuinka hirweä pahuus ja paatumus tässä Absalomissa olikaan! Kauan aikaa hän johdonmukaisesti walmistaa perikatoa omalle isälleen. Ja tämä isä kuitenkin häntä niin suuresti rakasti! Absalom taas osasi niin teeskennellä nöyryyttä ja lapsellista rakkautta, ett'ei isä häntä ensinkään epäillyt. Jumala oli sallinut Absalomin aikeitten menestyä, koska hän tahtoi kurittaa Dawidia hänen synteinsä tähden.

„Neljänkymmenen ajastajan perästä" *) tapahtui se tapaus, joka tuotti Dawidille suurimman wastoinkäymisen, mitä hänellä elämässä oli. Absalomin wehkeet oliwat nyt kypsyneet. Hän tuli isänsä luo ja pyysi saada mennä Hebroniin uhrin kautta Herralle täyttämään lupausta, jonka hän oli muka tehnyt ollessaan maanpaossa Gessurin kuninkaan luona. Absalom osasi teeskennellyn jumalisuudenkin kautta soaista isänsä silmät. Isä sanoi hänelle: „mene rauhaan." Eipä isä tietänytkään minkäkaltaiseen toimeen hän toiwotti rauhaa pojalleen! Absalom oli jo sitä ennen lähettänyt salaa wakoojat kaikkiin Israelin sukukuntiin, niin että kaikkialla oltaisiin walmiit; kun sotatorwen ääni kuului, silloin piti sana lewitettämän kaikkialle, että Absalom oli kuningas Hebronissa. Hebroniin kokoontui Absalomin luo paljon kansaa. Jerusalemista oli Absalom kutsunut uhritoimitukselle 200 miestä (nähtäwästi ylhäisiä ja arwokkaita henkilöitä); nämä tuliwat sinne tietämättä mitään kapinallisista aikomuksista. Dawidin etewän neuwonantajan **Ahitofelin**, Gilon kaupungista, oli Absalom myös woittanut puolelleen. Näin oliwat kaikki asiat erinomaisen wiisaasti walmistetut. Hebronissa huudettiin Absalom nyt

*) Tämä on luettawa siitä ajasta, jolloin Dawid nuorukaisena tuli Saulin luo.

heti kuninkaaksi, ja niitten, jotka sinne oliwat tietämättömyydessä tulleet, piti pakostakin kapinallisiin yhtyä. — Absalomin wehkeet oliwat siis onnistuneet. Nyt lähtee hän heti kokoontuneen sotawoiman kanssa Jerusalemiin, ja kuka woisi häntä estää pääsemästä tarkoituksensa perille? Absalomin woitto näkyi warmalta.

Äkkiarwaamatta tuotiin sana Hebronista Dawidille: „Israelin miesten sydän on kääntynyt Absalomin jälkeen.“ Nyt Dawidilla ja hänen palwelijoillaan Jerusalemissa ei ollut muuta neuwoa kuin lähteä kiireesti pakoon. Dawid ei sitä paitsi tahtonut, että Jerusalem joutuisi miekalla walloitettawaksi. Niin läksi kuningas jalkasin ja awojaloin Jerusalemista; häntä seurasiwat hänen sotapäällikkönsä ja n. k. Kretit ja Pletit, sekä Getiläiset*) ynnä muuta kansaa. Papit Zadok ja Abjatar**) ynnä kaikki Lewiläiset läksiwät Jerusalemista; Herran liiton arkin kantoiwat he mukanaan. Dawid käski kuitenkin wiemään arkin takaisin Jerusalemiin ja sanoi: „Jos minä saan armon Herran edessä, niin hän tuo minun takaisin ja antaa minun hänen nähdä ja hänen majansa. Mutta jos hän niin sanoo: et sinä ole minulle otollinen, katso, tässä olen: hän tehköön minulle mitä hän tahtoo!“ Dawid siis selwästi tiesi nyt olewansa Herran kurituksen alaisena, ja sentähden hän niin nöyrästi antautuu Herran tahdon alle. Waikka asiat nyt näkyiwät olewan aiwan Dawidia wastaan ja häntä uhkasi selwästi perikato, oli Dawid kuitenkin wakuutettu siitä, että Herra woi häntä auttaa ja tuottaa takaisin Jerusalemiin, jos Hän waan tahtoo. Sentähden säilytti hän pelastuksen toiwon; ja tässä toiwossa käski hän myös, että uskolliset papit Zadok ja

*) Getiläiset oliwat palkkawäkeä Gathin kaupungista entisestä Filistealaisten maasta.

**) Zadok ja Abjatar oliwat molemmat ylimmäisiä pappeja; edellinen palweli wanhassa majassa Gibeonissa ja jälkimäinen arkin luona Jerusalemissa. Temppelin walmistuttua, jäi tämä wirka taas yhden miehen käsiin.

Abjatar lähettäisiwät poikansa Ahimaaz'in ja Jonathanin tuomaan sanan hänelle siitä, kuinka asiat käwisiwät Jerusalemissa Absalomin sinne tultua, jotta hän sen mukaan tietäisi menetellä.

Niinmuodoin waelsi siis Dawid murheen ja Jumalan kurituksen painamana Kidronin ojan yli tietä Öljymäen poikki, juuri samaa tietä, jota myöten 1000 wuotta myöhemmin kallis Wapahtajamme waelsi pimeänä yönä opetuslastensa seurassa Getsemanen yrttitarhaan sanomattomia tuskia kärsimään. Hän, joka oli kaikki wiholliset kukistanut ja woimallisena kuninkaana Israelia hallinnut, hän saa nyt äkkiä pakolaisena, henkeänsä suojellaksensa, lähteä pääkaupungistaan! Tässä sai Dawid kokea, ja meidän kaikkien tulee sitä mielessämme pitää, että **Herra tekee köyhäksi ja rikkaaksi; hän alentaa ja ylentää** (1 Sam. 2, 7).

Pakomatkallaan sai Dawid kokea paljon nöyryytystä. Niinkuin jo kerrottiin, oli Dawidin wiisas neuwon-antaja Ahitofel, hän, jonka neuwo on niin arwokas, „juuri kuin joku olisi kysynyt Jumalalta jostakin asiasta", mennyt Absalomin puolelle. Kun Dawid tämän kuuli, huokasi hän Herran tykö: „Herra, tee Ahitofelin neuwo tyhmyydeksi." Dawidin tultua Öljymäen kukkulalle, kohtasi häntä hänen ystäwänsä ja neuwonantajansa Husai; hämmästyksen ja surun tähden rewäistyissä waatteissa tämä tuli. Dawid ei kuitenkaan tahtonut häntä seuraansa, waan käski hänen mennä kaupunkiin, jotta hän siellä kenties woisi teeskennellyn ystäwyyden kautta Absalomia kohtaan tehdä Ahitofelin neuwon tyhjäksi. Husai palasikin kaupunkiin, waikka hän tämän kautta saattoi itsensä suureen waaraan. Dawidilla oli siis toiwo, että Herra häntä wielä auttaa. Ja Herra todellakin antoi tämän Husain olla wälikappaleena, jonka kautta Ahitofelin neuwo tehtiin tyhjäksi ja Dawid pelastettiin.

Dawidin waeltaissa eteenpäin, tuli jonkun matkan päässä hänelle wastaan yksi mies Saulin huoneesta, nimeltä S i m e i. Tämä, luullen Dawidin nyt olewan hukassa, kiroilee häntä,

wiskelee kiwiä hänen jälkeensä ja sanoo häntä werikoiraksi, jolle Herra nyt kostaa Saulin huoneen weren ja joka nyt poikansa Absalomin kautta saa palkan pahuudestaan. Abisai tahtoo Simeitä rangaista, mutta Dawid estää sen, sanoen: „Hän kirotkoon waan, sillä Herra on hänelle sanonut: kiroile Dawidia.“ Dawid tahtoo siis nöyrästi otta wastaan Herran kurituksen. Mutta hän toiwoo myös, että Herra häntä wielä auttaa, sillä hän sanoo edelleen: „Ehkä katsoo Herra wielä minun wiheliäisyyttäni; ja Herra maksaa minulle hywällä sen, kuin hän minua tänäpänä kiroilee.“ Dawid ei kostoa ajattele, hän odottaa waan armoa ja apua Herran kädestä. — Tästä on meillä taas paljon oppimista; sillä syntisen luontonsa mukaan ihminen, surun ja wastoinkäymisen kohdatessa, tulee usein katkeraksi sekä Jumalata että muita ihmisiä kohtaan. Meidän pitää muistaa, että Jumala kurittaa niitä, jotka häntä pelkääwät, heidän parhaaksensa; hän paljastaa heidän wiheliäisyytensä, osoittaaksensa heille armoansa ja rakkauttansa. **Jos te kurituksen kärsitte, niin Jumala tarjoaa teille itsensä, niinkuin lapsillensa** (Hebr. 12, 7).

Tällä wälin tuli Absalom Jerusalemiin ja paljon kansaa hänen kanssansa. Ilman miekan lyöntiä sai hän pääkaupungin waltaansa. Nyt hän oli aiwan warma woitostaan; oli waan pidettäwä neuwoa, mikä keino olisi paras Dawidin kukistamiseksi. Ahitofel, joka oli wiisas, mutta jumalaton mies, antoi sen neuwon, että Absalom julkisesti makaisi Dawidin jalkawaimojen wieressä. Tämä oli häijy, mutta waikuttawa neuwo, sillä semmoisen toimen kautta tuli sowinto Absalomin ja hänen isänsä wälillä mahdottomaksi, ja kansa, joka nyt Absalomia seurasi, liittyisi wahwemmin pitämään häntä oikeutettuna kuninkaana Dawidin jäljestä. Absalom teki niinkuin oli neuwottu. Senjälkeen tarjoutui Ahitofel 12000 miehellä heti yötä myöten ajamaan Dawidia takaa, ja wakuutti, että hän löisi hänen sekä hänen

harwalukuiset seuralaisensa ja palauttaisi kaiken muun kansan rauhassa Absalomin luo, joten Absalomin kuninkuus olisi wahwistettu. Tämä neuwo näkyi oikeaksi Absalomille ynnä muille kansan wanhimmille. Ja wiisain neuwo se olikin. Jos Absalom olisi sitä heti seurannut, olisi Dawid ollut hukassa. Mutta hän ei sitä seurannut. Tässä nähdään taas selwästi, kuinka Herra suojelee ja pelastaa omansa hädästä. Ihmisten wiisaus käypi silloin tyhmyydeksi, ja heidän wiekkaat wehkeensä raukeawat tyhjäksi. Herra antoi ylpeyden niin soaista Absalomin mielen, ettei hän nähnyt omaa etuansa. Absalom kutsui Husain ja kysyi myös hänen neuwoaan. Husain oli onnistunut uskotella Absalomia, että hän oli Dawidista luopunut ja todellakin yhtynyt Absalomiin. Nyt sanoi Husai Absalomille, ettei Ahitofelin neuwo tällä kertaa ollut hywä; sillä Dawid ja hänen wäkensä oli nyt kätkeytynyt johonkin luolaan, ja jos heitä, jotka owat tottuneita ja urhoollisia sotilaita, wähällä sotawoimalla ahdistettaisiin, niin woisiwat ahdistajat heti alussa kärsiä jonkun tappion, ja silloin kansa rupeaisi pelkäämään ja horjumaan. Absalomin pitäisi ensin koota luokseen suuri ja wahwa sotajoukko, jota hän itse johtaisi, ja sitten tulisi hänen koko woimallaan hyökätä Dawidin päälle, jonka perikato silloin olisi aiwan warma. Kun Absalom ja Israelin miehet tämän neuwon kuuliwat, päättiwät he yksimielisesti, että Husain neuwo oli parempi kuin Ahitofelin. — Wiekkaudella ja petoksella oli Absalom tähän asti tarkoituksensa perille päässyt; nyt hän itse lankeaa wiekkauden kautta. Tässä toteutuu Raamatun sana: **Joka kuopan kaiwaa, hän lankeaa siihen; ja joka kiwen wierittää, se kieriää takaisin hänen itse päällensä** (San. 26, 27).

Heti tämän jälkeen, ennenkuin Absalom oli mihinkään toimiin ryhtynyt, ilmoitti Husai asiat papeille ja käski heidän saattamaan Dawidille tämmöisen sanoman: „Älä ole yötä kedolla korwessa, waan riennä pois, ettei kuningas nieltäisi ja kaikki hänen wäkensä.“ He lähettiwät heti salaa yhden tytön

wiemään sanaa Ahimaazille ja Jonathanille, jotka odottiwat suostutussa paikassa kaupungin ulkopuolella, ja nämä saattoiwat sanan kiiruusti Dawidille. Dawid riensikin wiipymättä eteenpäin ja meni miehinensä jo ennen päiwän koittoa yli Jordanin. Kun Dawid tuli Mahanaimiin*), kohdeltiin häntä täällä ystäwällisesti; hänelle tuotiin ruokawaroja ja hänen luokseen kokoontui paljon kansaa. Erittäinkin osoitti wanha ja warakas Barsillai, Roglimista, kuninkaalle suurta ystäwyyttä. Dawidin sotapäälliköt rupesiwat tietysti heti sotajoukkoa järjestämään.

Kun Ahitofel näki, ettei Absalom hänen neuwoansa seurannut, läksi hän pois kotiinsa ja hirtti itsensä. Loukattu ylpeys ja omantunnon soimaus waikuttiwat hänessä tämmöisen näin kamalan päätöksen; hän aawisti myös warmaan, kuinka Absalomin hankkeen käwisi.

Jumala oli todellakin kuullut Dawidin rukouksen. Hän teki Ahitofelin neuwon tyhjäksi. Absalom wiipyi kootessaan itselleen sotawoimia. Päämiehekseen asetti hän Amasan**). Wihdoin läksi Absalomin sotajoukko yli Jordanin ja sijoitti itsensä ensin Gileadin maalle, mutta sieltä se wetäytyi taas takaisin yli Jordanin Efraimin alueelle. Dawidin sotajoukko oli koottu ja warustettu; Joabin, Abisain ja Ithai'n, Getiläisten päällikön, johtamana se kolmessa osastossa läksi Absalomia wastaan. Noudattaen kansan tahtoa Dawid ei itse mennyt sotaan. „Efraimin metsällä" tapahtui ratkaisewa taistelu. Täällä Absalomin sotajoukko kärsi suuren tappion; 20 tuhatta miestä kaatui taistelutantereelle.***) Sotajoukon hajaannuttua lewisi sota laajalle, ja metsä rotkoineen ja rämeineen nieli myös

*) Katso s. 440.

**) Tämän Amasan äiti oli Abigail, Zerujan, Joabin äidin sisar. Nähtäwästi oliwat molemmat sekä Abigail että Zeruja Dawidin sisarpuolia. (2 Sam. 17, 25).

***) Epätietoista on, kaatuiko Absalomilta kaikkiansa 20,000 miestä, wai kuoliko tämä luku miekkaan tanterella ja sitäpaitsi wielä toiset 20,000 ja enemmänkin metsän rotkoihin.

paljon kansaa. Absalom itse myös joutui pakoretkellä perikatoon. Palatessaan kiireesti metsässä muulin seljässä, ajoi hän tiheän ja oksaisen tammen alitse, ja hänen päänsä arwatenkin kaulasta sattui oksien haaraan, jolloin tukka samalla takertui kiinni, ja niin jäi hän riippumaan, woimatta itseänsä irroittaa. Kun Joab, joka miehinensä ajoi häntä takaa, sai kuulla Absalomin tammessa riippuwan, kiiruhti hän osoitetulle paikalle ja tapasikin hänet wielä eläwänä tammessa. Nyt Joab omalla kädellään pisti Absalomin kuoliaaksi ja antoi heittää hänen ruumiinsa kuoppaan sekä koota suuren kiwiroukkion hänen päällensä.

Semmoinen oli Absalomin loppu. Maailman loistoa oli hän halajanut, korkealle oli hän pyrkinyt, mutta hänen tiensä oli wäärä Herran edessä, ja sentähden se wei niin surkeaan loppuun. Hän oli pahan siemenen kylwänyt, ja sen mukaan hän sai niittää. Ja Jumala ei anna itseänsä pilkata, sillä **joka lihassa** (s. o. pahoissa himoissaan) **kylwää, se lihastansa turmeluksen niittää** (Gal. 6, 8). Niin käy aina ja wielä nytkin. Tosin nähdään, että jumalattomat onnistuwat wehkeissään ja menestywät paremmin ja kauemminkin aikaa kuin Absalom, mutta älkäämme kadehtiko waan säälikäämme heitä, sillä heidän loppunsa on kerran kauhea (Ps. 73, 17—20). Kunnianhimoisena tahtoi Absalom säilyttää muistoansa ihmisten kesken; me kerroimme hänen muistopatsaastaan.*) Muisto onkin säilynyt. Siellä seisoo hänen muistopatsaansa wieläkin Jerusalemin lähellä, ja ohikulkewaiset, sekä muhamettilaiset että juutalaiset, tekewät wielä nytkin, niinkuin owat tehneet jo wuosisatoja; he heittäwät kiwen muistopatsaan juurelle ja lausuwat: „kirottu olkoon se, joka raiwoaa wanhempiaan wastaan.“ — Paljon on meillä oppimista tästä Absalomin kertomuksesta. Ennen kaikkia pitää oppia kuulemaan ja seuraamaan Herran käskysanaa: **Kunnioita isääs ja äitiäs, että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä.**

Absalomin kapinan kautta syntyi sisällinen weljessota Israelin waltakunnassa. Etelässä asuwien ja pohjoisempien suku-

*) Katso s. 466.

kuntien keskeu, — joita jo wähitellen ruwettiin nimittämään Israeliksi ja Juudaksi, — syntyi yhä enemmän kateutta ja eripuraisuutta, joka wihdoin Rehabeamin aikana wei waltakunnan jakaantumiseen ja muihin onnettomuuksiin. Tästä näemme, kuinka kansat saawat kärsiä hallitsijainsa ja johtawien henkilöiden syntien tähden.

Kohta kun Absalom oli tapettu, antoi Joab puhaltaa pasunaan ja julistaa rauhan. Samalla lähetti hän Dawidille sanan; mutta koska hän tunsi kuninkaan mielen, sanoi hän sanansaattajalle ainoastaan: „Mene ilmoittamaan kuninkaalle, mitä olet nähnyt." Kuningas Dawid oli nimittäin waroittanut Joabia ynnä muita sotaan lähtewiä päällikköitään: „Pidelkäät siiwosti nuorukaista Absalomia." Hänen tahtonsa oli, että Absalom säästettäisiin. Mutta Joab ei nyt ollut totellut kuninkaan kieltoa, waan antoi Absalomille murhaajan ja kapinoitsijan palkan; ja siinä hän teki oikein. Mutta Dawidilla oli isän sydän, joka lastaan rakastaa. Hän ei woinut lakata Absalomiakaan rakastamasta, waikka tämä oli niin paha ollut. Lewottomasti odotti Dawid Mahanaimissa sanaa sodasta; wartija oli hänellä muurin katolla tähystämässä, milloin sanansaattaja tulisi. Ja kun sana tuli, että Absalomin joukko oli lyöty ja Absalom itse kuollut, silloin tuli Dawid murheelliseksi, meni yksinänsä ylikerran huoneesen ja itki, walittaen: „Oma poikani, oma poikani Absalom! oi, joska minä olisin kuollut sinun sijaas!" — Niin suuri on wanhempain rakkaus lapsiansa kohtaan! Tätä tulee lasten aina muistaa ja ahkerasti waroa, etteiwät millään saattaisi murhetta wanhemmilleen, jotka heitä suuresti rakastawat.

Kun Joab ja kansa palasiwat sodasta, suri Dawid wielä yhä poikaansa. Kansa olisi mielellänsä nyt tahtonut riemuita ja kuningastansakin iloisena nähdä, kun oli waltakunta ja kuningas saatu pelastetuksi. Mutta kun kuningas suri, tuli kansakin alakuloiseksi. Silloin meni Joab kuninkaan luo ja nuhteli häntä, uhaten, että kansa hänestä kokonansa luopuisi, jos hän

surisi kaatunutta wihollista. Nyt tuli Dawid ulos ja puhutteli kansaa. Sillä lailla leppyi Dawidin suru, ja kansa kiintyi jälleen kuninkaasensa. Kilwan riensiwät sittemmin sukukunnat saattamaan Dawidia takaisin Jerusalemiin. Ne sukukunnat, jotka oliwat Absalomia noudattaneet, walmistiwat itsensä ensimmäiseksi tulemaan Dawidia wastaanottamaan ja saattamaan Jerusalemiin. Barsillai ynnä muut Gileadilaiset saattoiwat Dawidia Jordanille, jossa kuningas antoi Barsillain suuta ja siunasi häntä ystäwyyden tähden, jonka hän oli Dawidille osoittanut. Juudan miehet kuitenkin joutuiwat ensin walmiiksi ja tuliwat Jordanille. Simeikin, joka oli kironnut Dawidia, tuli nyt 1000 Benjaminilaista mukanaan. Hän lankesi Dawidin eteen ja pyysi rikoksensa anteeksi. Silloin Abisai tahtoi, että Simei olisi kuolemalla rangaistawa, mutta Dawid armahti häntä ja wannoi hänelle, että hän saisi elää. Dawidille oli niin suuri armo tapahtunut, kun hän nyt sai palata rauhassa takaisin, ettei hän woinut ketään rangaista. Joka tietää anteeksi saaneensa, hän myös mielellään anteeksi antaa. Juhlallisesti ja koko kansansa saattamana palasi Dawid jälleen Jerusalemiin.

Ihmeellisesti oli Herra taas auttanut Dawidia. Kuritettuna ja suuressa hädässä oli Dawid ollut. Kun hän nyt sai rauhassa palata takaisin, oli se osoitus siitä, että Herra oli hänen jälleen armoihinsa ottanut. Kurituksen jälkeen käsittää wasta ihminen Herran armon suuruuden ja hänen apunsa tarpeellisuuden. Niin käwi Dawidinkin. Nyt hän woimallisesti tunsi sen todeksi, minkä hän psalmissaan on weisannut: **Minun sieluni odottaa ainoastaan Jumalata, joka minua auttaa** (Ps. 62, 2).

Seban kapina. Wielä oli Dawidilla yksi koettelemus heti Absalomin kapinan jäljestä. Sen eripuraisuuden johdosta Juudan ja pohjoisempien sukukuntain eli Israelin wälillä, joka oli syntynyt Absalomin sodan kautta, sekä sen kateellisen kilpailun aikana, mikä tuli näkywiin, kun Dawid saatettiin ta-

kaisin Jerusalemiin, onnistui yhden Benjaminilaisen, nimeltä Seba, nostaa uusi kapina. Hän antoi soittaa pasunalla ja julistaa pohjoisemmissa sukukunnissa: „Ei meillä ole yhtäkään osaa Dawidissa, eikä yhtäkään perimistä Isain pojassa; itse kukin palatkaan majaansa, o Israel!“ Silloin luopuiwat Israelin miehet Dawidista ja palasiwat kotiansa. Kun Dawid oli tullut Jerusalemiin, lähetti hän Amasan kokoomaan Juudan miehet sotaan Sebaa wastaan. Dawid oli jälleen armoihin ottanut tämän Amasan,*) joka oli ollut Absalomin ylipäällikkö, ja aikoi hänet asettaa sotawäen päämieheksi Joabin sijaan. Kun Amasa wiipyi sotawäen kokoomistoimessa yli määrätyn ajan, antoi Dawid Abisaille käskyn lähteä ajamaan Sebaa takaa. Joab miehinensä oli myös mukana; mutta Dawid tahtoi, niinkuin tästä näemme, syrjäyttää hänet pois ylipäällikkyydestä. Mutta Joab, jonka jumalattomuus ja mieliwalta oli yhtä suuri kuin hänen sotataitonsa ja rohkeutensa, ymmärsi estää Dawidin aikomukset. Gibeonissa tuli Amasa miehinensä heille wastaan; arwatenkin oliwat ne matkalla Jerusalemiin. Joab astui heti Amasaa kohtaamaan. Nyt antoi hän miekkansa pudota tupesta, ikäänkuin sattumuksesta, ja sanoen Amasalle: „Woitkos, weljeni, hywin?“ ojensi hän oikean kätensä ja tarttui sillä Amasan partaan, antaaksensa hänelle suuta, mutta samalla pisti hän miekalla, jonka hän maasta oli wasempaan käteensä ottanut, Amasaa watsaan, niin että hän kuoli. Näin wiekkaasti ja jumalattomasti menetteli Joab päästäkseen kilpailijastaan. Sen jälkeen asetti hän yhden miehistään seisomaan kaatuneen Amasan kohdalle kansalle sanomaan: „Kuka tahtoo pitää Joabin ja Dawidin puolta, hän seuratkoon Joabia“, joten näkyi siltä, ikäänkuin Amasa olisi petturina tullut tapetuksi. Senjälkeen Joab ylipäällikkönä toimitti sodan ja kukisti kapinan. Hän ajoi Sebaa takaa aina pohjoisimpaan osaan maata, Daniin asti

*) Dawid osoitti siinä liiallista hellyyttä ja welttoutta, kun hän aikoi asettaa woitetun kapinoitsijan heti sotapäälliköksi. Dawidin wastenmielisyys Joabia kohtaan oli tähän yhtenä waikuttawana syynä.

ja piiritti Abelin wahwaa kaupunkia, johonka kapinoitsijat oliwat sulkeutuneet. Yhden toimeliaan waimon neuwosta murhasiwat kaupungin asukkaat Seban ja heittiwät hänen päänsä yli muurin, jonka johdosta Joab heti antoi puhaltaa rauhaksi pasunan äänellä ja palasi Jerusalemiin kuninkaan tykö. — Sangen nöyryyttäwää oli Dawidille wastaanottaa sitä miestä woittajana ja waltakunnan pelastajana, jonka hän oli aikonut eroittaa ylipäällikkyydestä. Dawid ei woinut rangaista syyllistä Amasan murhastakaan, ja Joab jäi edelleen Dawidin ylipäälliköksi. Tämäkin seikka myös kuului siihen kuritukseen, jossa Herra kaswatti Dawidia.

Ihmeellisesti oli Herra johdattanut Dawidia pitkin hänen elämätään. Surujen ja waarojen läpi oli hän häntä suojellut ja korottanut hänet Israelin kuninkaaksi; waaralliset ja woimakkaat wiholliset oli hän kaikki antanut Dawidin käsiin. Dawid oli paljon syntiä tehnyt, ja Herra oli häntä suuresti kurittanut, mutta sitten taas armoihinsa ottanut. Kuritukset oliwat siis lähteneet isällisestä rakkaudesta. Kun Dawid nyt kaikkien näitten kuritusten jälkeen katseli Herran armollista johdantoa, suli hänen sydämmensä, niinkuin raadollisen syntisen sydän sulaa Herran edessä, nähdessään Herran antawan hänelle anteeksi sekä rakastawan ja auttawan häntä ja Dawid weisasi Herralle ihanan kiitoswirren (2 Sam. 22 l.; Ps. 18). Sen hän alkaa seuraawilla sanoilla: **Herra on minun kallioni ja minun linnani ja minun wapahtajani**; ja yhdessä paikassa lausuu hän nämä sywät ja ihanat sanat: **Ja sinä annoit minulle autuuden kilwen; ja koska sinä nöyryytät minua, teet sinä minun suureksi.**

---

59. Dawidin kansanlasku ja Herran kuritus.

2 Sam. 24 l.; 1 Aik. 21 l.

Dawid oli kaikki wihollisensa woittanut ja hallitsi nyt loppu-ijällään rauhassa laajaa ja wäkirikasta waltakuntaansa. Suuren sotajoukon wakinaista sotawäkeä oli hän itsellensä järjestänyt, ja hänen palweluksessaan oli paljon kuuluisia sankareita. Wakinaista sotawäkeä oli Dawidilla 288,000 miestä, joista 24,000 miestä wuoroonsa yhden kuukauden wuodessa omien päällikköjensä johdossa oli harjoituksessa ja palweluksessa. Kuninkaan sankarien joukossa oliwat mainioimmat ne niin kutsutut „kolmekymmentä" (2 Sam. 23 l.), jotka muodostiwat jonkimmoisen ritarikunnan ja oliwat kuninkaan henkiwartijoita sekä sotajoukkojen päällikköitä. Waltakunnan asiain ollessa näin loistawina ulkonaisessa suhteessa, joutui Dawid taas kunnianhimon ja ylpeyden wiettelykseen ja lankesi uudelleen synnilliseen tekoon. Raamattu sanoo: „Saatana seisoi Israelia wastaan, ja kehoitti Dawidia lukemaan Israelia." Se synti, johon saatana wietteli Dawidia, oli siis ikäänkuin karkaus koko Israelia wastaan, ja koko Israel sai todellakin kärsiä sen synnin tähden. Kansan lukeminen itsessään ei mikään synti ollut; olihan Mooseskin laskenut kansan lukumäärän. Mutta Dawidin kansanlasku tuli synniksi sentähden, että se tapahtui ylpeydessä ja kunnianhimossa, siis Jumalasta wieraantuneessa mielessä. Israelin kansa oli Herran kansa, ja semmoisena se ei saanut maailmallista kunniata ajaa takaa eikä hakea päämääräänsä muitten kansain walloittamisesta, niinkuin woimalliset pakanakansat owat tehneet. Koska Israel oli Herran kansa, niin olikin sen lukeminen pappien asiana. Kansanlaskussa on wiettelemys syntiin lähellä, ja sentähden oli Herra Mooseksen kautta säätänyt, että kansanlaskussa piti jokaisen lasketun antaman Herralle ylennysuhri sielunsa sowittamiseksi (2 Moos. 30, 12).*)

*) Merkillistä on, että pakanakansatkin, niinkuin esim. Roomalaiset, tapahtuneissa wäenlaskuissa uhrasiwat sowinto-uhria jumalillensa.

Dawid antoi Joabille ja sotapäällikőilleen käskyn laskea kansan luwun koko waltakunnassa. Se seikka, ettei hän tätä käskyä antanut papeille, osoittaa selwästi jo hänen mieltänsä ja tarkoitustansa. Hän tahtoi kerskata Israelin kansan paljoudesta ja woimasta muitten kansain rinnalla ja siinä samalla ihailla omaa suuruuttaan; kenties oli hänessä myös syntynyt walloitushankkeitten aikomuksia. Joabkin, joka ei suinkaan ollut liian tarkka Herran sanan noudattamisessa, hawaitsi waaran tässä asiassa, eikä tahtonut noudattaa kuninkaan käskyä. Hän toiwottaa Dawidille, että Herra enentäisi hänen palwelijainsa luwun satakertaisesti, ja kysyy: „Mitä iloa on herralle kuninkaalleni siitä asiasta (kansan laskemisesta)? — Miksi siis Herrani kysyy sitä? Miksi se tulisi synniksi Israelille?" Mutta Dawid ei muuttanut päätöstään. Ja Joab muitten päällikköjen kanssa kiersi koko waltakunnan, alkaen Gileadin maasta, ja laski kansan luwun. Yhdeksän kuukauden ja 20 päiwän kuluessa oli tämä työ tehty, ja he palasiwat takaisin Jerusalemiin. Lewin ja Benjaminin sukuja he eiwät laskeneet, sillä Joab kauhistui kuninkaan sanasta." *) Kansan luwun ilmoitti Joab nyt kuninkaalle. Israelissa eli pohjoisissa sukukunnissa oli 800,000 ja Juudassa 500,000 „miekan wetäwää sotamiestä." **) — Wäkirikas oli todella Dawidin waltakunta. Kanaanmaan asukasluku on laskettawa 6 miljoonaan, koska oli sotaankelpaawia lähes 1 ½ miljoonaa. Maan-alan pienuuteen katsoen oli maa siis sangen tiheästi asuttu.

„Mutta se asia oli paha Jumalan silmissä"; niin sanoo Raamattu. Ja Dawidkin tuli tämän tietämään. Kun Raamattu kertoo, että „Dawidin sydän tykytti", tahtoo se osoittaa,

---

*) Joab „kauhistui", sillä Lewiläiset oliwat nimen omaan määrätyt Herran palwelukseen, ja Benjaminin alueella seisoi todistuksen maja.

**) Nämä luwut owat tietysti tasasummassa mainitut. Aikakirjassa sanotaan, että Israelissa oli 1,100,000 ja Juudassa 470,000 miestä, siis yhteensä 1,570,000 sotamiestä. Luultawasti on tähän laskuun myös otettu waltakunnassa asuwat muukalaiset.

että Dawidin omatunto heräsi ja että hän otti waarin omantuntonsa äänestä. Sentähden tunnustikin hän heti syntinsä suureksi Herran edessä ja pyysi Herraa ottamaan pois hänen pahantekonsa. Ylpeys ja kunnianhimo on Jumalan edessä yhtä suuri rikos, kuin mikään muu törkeä synti tahansa, waikka ihmiset maailmassa eiwät useimmiten niin ajattele. Mutta tämmöiset synnit, niinkuin ylpeys ja kunnianhimo, jotka sydämmessä piilewät, owat wielä waarallisempia muita, ja ihminen lankeaa niihin paljoa helpommin kuin muihin. Dawidin synti tuli sitä raskaammalsi, kun hän oli kansan hallitsija, ja hallitsijan kunnianhimo saattaa useimmiten kansallekin paljon wahinkoa. Nämä asiat tunsi Dawid kaikki, koska hän oli Jumalata pelkääwäinen ja koska Herra oli edellisten kuritustensa kautta hänet wiisaaksi tehnyt. Sentähden olikin nyt Dawidin katumus sywä ja wilpitön. Sen osoittaa, paitsi Dawidin sanat, se mieli, jossa Dawid kärsii Herran tämän synnin johdosta antaman kurituksen. — Tästä kertomuksesta on meidän oppiminen tarkkaamaan omaa sydäntämme ja kiinteästi pysymään Herran sanan kuuliaisuudessa ja nöyryydessä, ett'emme ylpeyteen lankeisi. Kuinka pian tämä lankeemus sentään woi tapahtua! **Pitäkäät itsenne kiinteästi nöyryyteen; sillä Jumala on ylpeitä wastaan, mutta nöyrille antaa hän armon** (1 Piet. 5, 5).

Jumala osoittaa itsensä omilleen pyhäksi ja kiiwaaksi Jumalaksi, jonka edessä ei syntinen meno kelpaa ja joka rankaisee synnin. Dawid ei tässä päässyt wapaaksi rangaistuksesta, waikka hän syntiänsä katui; ei jäänyt Israelin kansakaan rangaistusta waille, waikk'ei se tässä kohden suorastaan ollut rikkonut. Mutta, niinkuin jo on sanottu, hallitsija ja kansa owat toinen toisensa edestä edeswastauksen alaiset. Herra lähetti profeta **Gad'in**, „Dawidin näkijän", Dawidin luo ja antoi panna hänen eteensä kolme asiata: seitsemän ajastaikainen*) nälkä maassa,

*) Aikakirja sanoo: „kolme nälkäwuotta." Luultawasti oli jo ollut 3 wuotta kallista aikaa, joita nyt piti seurata wielä 3 wuotta ja sitten sabatti-wuosi, jolloin maa lepäsi.

kolmen kuukauden pako wihollisen edestä ja kolmen päiwän ruttomaassa; näistä tuli Dawidin walita yksi. Tämä kuritus waati Dawidilta suurta nöyryyttä. Hän tuli syvemmältä tuntemaan syyllisyytensä, kun hänen eteensä pantiin rangaistuksen walitseminenkin.

Dawid wastaa Gadille: „Minulla on sangen suuri ahdistus; mutta salli meidän langeta Herran käsiin, sillä Herran armo on suuri: en minä tahdo langeta ihmisten käsiin." „Sangen suuri" oli hänen ahdistuksensa sentähden, että hän näki rangaistuksen kohtaawan ei ainoastaan häntä itseään, waan wielä hänen kansaansakin. Dawidin ainoa turwa oli jättäytyminen Herran armoon; hän tunsi taiwaallisen Isän mielen, kuinka hän rakkaudessa katsoo lastensa parasta. Tulkoon rangaistus siis mikä ja miten kowa tahansa, kunhan Isän armo pysyy! Silloin antoi Herra ruttotaudin tulla maahan. Murhan enkeli läksi ulos ja löi kansaa kaikkialla waltakunnassa, niin että kaikkiaan kuoli 70,000 miestä. Kun enkeli tuli Jerusalemin kohdalle ja ojensi miekkansa sen yli, hukuttaaksensa kaupunkia, katui Herra tätä kowaa rangaistusta ja esti pois enkelin murhatyön. Herran enkeli seisoi jebusilaisen Arauna'n*) puimapaikalla, lähellä kaupunkia. Dawid näki enkelin „seisowan maan ja taiwaan wälillä ja paljastetun miekan hänen kädessänsä ojennetun Jerusalemin yli." Niin Dawid ja kansan wanhimmat lankesiwat kaswoilleen, puetetut säkeillä, katumuksen ja surun pukuun. Ja Dawid rukoili Herraa, sanoen: „Katso, minä olen syntiä tehnyt; — — — mitä nämät lampaat owat tehneet? Anna siis kätes olla minua wastaan ja isäni huonetta wastaan." — Kuinka suurta synnintuntoa ja oikeudentuntoa sekä myös rakkautta kansaansa kohtaan nämä sanat osoittawatkaan! Tätä kaikkia oli Dawid Herran kuritusten kautta oppinut.

---

*) Toisissa paikoissa kirjoitetaan Ornan; tämä on sama nimi kuin Arauna, waikka eri tawalla äännetty.

Nyt käski profeta Gad Dawidia rakentamaan Herralle alttarin Araunan puimapaikalle. Dawid läksi heti palwelijoineen ja osti Araunalta hänen omistamansa paikan. Siihen hän rakensi alttarin ja uhrasi sen päällä poltto-uhria ja kiitos-uhria Herralle. Niin „Herra leppyi maakunnalle ja witsaus lakkasi Israelista." Tämän paikan, jossa Herra näin oli ilmestynyt ja ihmeellisesti kuullut Dawidin rukouksen kansansa puolesta, määräsi Dawid tulewaisen temppelin perustuspaikaksi (1 Aik. 22, 1; 2 Aik. 3, 1). Se oli sama wuori, Morian wuori, jossa Abraham oli aikonut uhrata poikansa Isaakin.

---

60. Dawidin wiimeiset ajat ja kuolema.

2 Sam. 23, 1—7; 1 Kun. 1 l. — 2, 11; 1 Aik. 22 l. — 29 l.

Hallituksensa loppu-ajalla oli Dawidilla rauha waltakunnassaan. Kaikki hänen toimensa tarkoittiwat nyt waltakunnan järjestämistä ja erittäinkin jumalanpalweluksen järjestämistä siinä temppelissä, jonka hänen poikansa Herran sanan mukaan oli rakentawa. Sitä warten antoi Dawid laskea Lewiläisten luwun 20 ikäwuodesta alkaen. *) Heitä oli kaikkiansa 38,000 miestä. Näistä määrättiin nyt 24,000 teettäjiksi Herran huoneen rakennuksessa, 6,000 wirkamiehiksi ja tuomareiksi (ei ainoastaan temppelissä, waan muuallakin waltakunnassa [esim. 1 Aik. 26, 30—32]), 4,000 temppelin owenwartijoiksi ja 4,000 temppelin weisaajiksi. Papit, Aaronin jälkeiset, jaettiin 24 sukuun eli wuoroon, joitten tuli wuorotellen olla palweluksessa Jerusalemissa. Näistä oliwat 16 sukua Eleasarin jälkeisiä ja 8 sukua Itamarin jälkeisiä. Aaronin muut pojat oliwat kuolleet ilman

*) Mooseksen laissa oliwat Lewiläiset määrätyt palwelukseen 30 ikäwuodesta (4 Moos. 4, 3) ja sittemmin 25 ikäwuodesta (4 Moos. 8, 24) alkaen, mutta Dawid määräsi heidät palwelukseen jo 20 wuodesta alkaen.

perillisiä. Lewiläiset, joitten tuli olla apulaisia temppelin palweluksessa, jaettiin nähtäwästi myös 24 luokkaan, seuraten kukin pappiswuoroja. Temppelin weisaajien luwusta otettiin ulos 288 miestä, jotka kuninkaan katsannon alla harjoitettiin „Herran weisua" säestämään kaikkinaisilla soittokoneilla;*) nämä jaettiin myös 24 wuoroon, 12 kussakin wuorossa.

Temppelin soittajain ja laulajain johtajina oliwat **Assaf**, **Heman** ja **Jeduthun** eli **Ethan** sekä heidän poikansa. Nämä eiwät olleet tawallisia palkan edestä soittajia, waan he oliwat kuningas Dawidin hengenheimolaisia, hänen kanssansa Herran koulussa kaswatettuja. He oliwat, niinkuin Dawid itse, hengellisiä runoniekkoja, ja mitä he siis weisasiwat ja opettiwat muita weisaamaan, se oli Herran Hengen walistuksesta lähtenyttä ja heidän wilpittömästä sydämmestään ilmi puhjennutta. Sentähden löytyy näitten miesten nimellä, erittäinkin Assafin nimellä, monta psalmia Psalttarissa.

Tämä Raamattumme **Psalttari-kirja**, joka on kaikille Jumalata pelkääwäisille ihana kirja, sisältää 150 psalmia eli hengellistä wirttä, jotka useammat weisattiin temppelissä jumalanpalweluksessa. Näissä psalmeissa astuu esille monipuolinen Jumalan waltakunnan kehitys ihmisessä; niissä on runsaasti kaikellaista rawintoa ihmis-sielulle. Niissä löytyy *kiitosta*, *ylistystä*, *rukousta*, *opetusta*, *lohdutusta* y. m. Dawidin *katumuspsalmeja* on 7, nimittäin järjestys-numeronsa mukaan: 6, 32, 38, 51, 102, 130 ja 143. Erityisesti owat wielä mainittawat *Messiaalliset psalmit*, joissa profetallisessa hengessä ennustetaan tulewata Messiasta ja kuwataan hänen waikutustaan, ja joista tärkeimmät owat psalmit 2, 16, 22, 40, 69, 110 ja 118. Kuinka kuningas Dawidin tekemät psalmit eri tilaisuuksissa syntyiwät, siitä olemme jo ennen puhuneet. Paitsi Dawidia ja äsken mainituita pyhiä weisaajain johtajia hänen aikanansa, owat wielä

*) Katso s. 413.

psalmien tekijöinä olleet **Koran lapset**, **Mooses** (ps. 90) ja **Salomo**.

Temppelin eli „Herran huoneen" rakennusta warten oli Dawid koonnut sangen paljon kultaa ja hopeata,*) sekä „määrättömästi" waskea ja rautaa, niin myös cedripuita, marmorikiwiä ja kaikellaisia kalliita kiwiä ynnä muita tarpeita. Niistä muukalaisista, jotka asuiwat Israelilaisten keskeen, walitsi ja tilasi hän jo taitawia rakentajia, kiwenhakkaajia ja työntekijöitä kaikkea lajia.

Jälkeisekseen hallitus-istuimelle oli Dawid määrännyt poikansa Salomon. Yksi toinen hänen pojistaan, **Adonia**, joka oli Absalomin jälkeen wanhin, käytti isänsä wanhuutta ja heikkoutta edukseen ja aikoi anastaa hallituksen itselleen. Hän sai puolelleen Joabin ja papin Abjatarin. Kerran läksi hän uhritoimitusta pitämään lähellä Rogelin kaiwoa, Jerusalemin koillisella puolella, siinä aikomuksessa, että hän siellä huudattaisi itsensä kuninkaaksi. Paljon kansaa, kuninkaan lapsistakin, oli hän kutsunut sinne mukanaan. Profetta Nathan ilmoitti tämän asian Batseballe, Salomon äidille, ja Batseba wei siitä tiedon kuningas Dawidille. Kun Dawid tämän kuuli, kutsuihän heti eteensä pappi Zadokin, profeta Nathanin ja sotapäällikkönsä Benajan, Jojadan pojan, käski heidän wiemään Salomon Gihoniin**) ja julistamaan hänen siellä kuninkaaksi. Niin tapahtuikin. Salomo asetettiin heti kuninkaan muulin selkään ja wietiin Gihoniin; siellä woiteli Zadok hänet kuninkaaksi. Nyt annettiin soittaa pasunalla ja kaikki kansa huusi: „Eläköön kuningas Salomo!" Suurella ilolla ja pauhinalla saatettiin sitten uusi kuningas kaupunkiin. Kun Adonian liittolaiset ja kutsutut wieraat saiwat tämän kuulla, hajosiwat he kukin omilleen. Adonia pyysi armoa Salomolta ja saikin sen.

---

*) Raamattu sanoo: „satatuhatta leiwiskää kultaa ja tuhannen kertaa tuhannen leiwiskää hopiata"; mutta nähtäwästi tarkoitetaan näillä luwuilla yleisesti waan, että kultaa ja hopeata oli sangen paljon.

**) Gihon oli wesirikas laakso länsipuolella Jerusalemia.

Sen jälkeen kutsui Dawid Jerusalemiin kaikki kansan wanhimmat ja päämiehet. Wanha kuningas tahtoo sanoa jäähywäiset kansallensa ja juhlallisesti jättää hallituksen Salomolle. Seisoallaan puhuu hän kokoontuneille päämiehille. Hän puhuttelee heitä: „Weljeni ja kansani!" ja kertoo, kuinka hän oli aikonut rakentaa „Herran liiton arkin lepohuoneen ja meidän Jumalamme jalkain astinlaudan", mutta kuinka Herra oli sen kieltänyt ja jättänyt sen toimen hänen pojallensa Salomolle sekä luwannut wahwistaa Salomon waltakunnan iankaikkisesti, jos hän pitäisi Herran käskyt ja oikeudet. Sitten waroittaa Dawid juhlallisesti, ottaen Jumalan todistajaksi, ensin kaikkea kansaa sanoen: „Nyt siis koko Israelin, Herran kokouksen silmäin edessä ja meidän Jumalamme korwissa, pitäkäät ja tutkistelkaat kaikki Herran Jumalamme käskyt." Sen jälkeen lausuu hän erityisesti Salomolle kansan edessä nämä muistettawat sanat: „Ja sinä, poikani Salomo, **tunne isäs Jumala ja palwele häntä kaikesta sydämmet ja hywällä mielellä; sillä Herra tutkistelee kaikki sydämestä ja ymmärtää kaikkein ajatusten aikomiset; jos sinä etsit häntä, niin sinä löydät hänen; jos sinä hylkäät hänen, niin hän sinun hylkää iankaikkisesti.**"

Myöskin jätti Dawid Salomolle tulewan temppelin sekä kaikkien sen huoneitten ja tawarojen piirustukset ynnä määräykset, mistä aineista tawarat ja astiat oliwat tehtäwät. Dawid ei ollut näitä asioita itse keksinyt, waan ne oliwat hänellä „Herran kädestä", joka oli antanut hänen „ymmärtää kaikkien töitten muodon." Lopuksi rohkaisi hän Salomoa hänen tärkeään toimeensa seuraawilla sanoilla: „Ole wahwa ja miehuullinen, ja tee niin; älä pelkää, äläkä hämmästy, sillä Herra Jumala, minun Jumalani, on sinun kanssas."

Dawidin kehoituksesta kokosiwat ja kantoiwat sitten kansan päämiehet runsaasti lahjoja Herran huoneen walmistamista warten: kultaa, hopeaa, waskea, rautaa ja kalliita kiwiä. Kaikki nämä runsaat warat annettiin Gersonilaisen Jehielin hoitoon. Tämä oli juhlallisimpia hetkiä koko Dawidin elämässä. Wan-

Kun Dawid tuntee kuoleman lähestywän, puhuttelee hän wielä wiimeisen kerran poikaansa Salomoa. Aiwan lohdullisesti ja ilman mitään surua sanoo hän: „Minä menen kaiken maailman tietä“, ja waroittaa poikaansa rohkaisemaan itseänsä ja uskollisesti pitämään Herran säädyt ja oikeudet sekä waeltamaan kaikesta sydämmestä Herran edessä; niin woisi hän toimellisesti tehdä kaikki, mitä hän tekee. Sitten pyytää hän wielä Salomoa osoittamaan laupeutta Barsillain lapsille, mutta antamaan ansaitun rangaistuksen Joabille, jonka jumalattomuutta ja murhia Dawid ei ollut wielä woinut rangaista, sekä Simeille, joka oli kironnut Dawidia ja yhä edelleen nähtäwästi kantoi wihaa Dawidin huonetta kohtaan, waikka hän oli armoa pyytänyt. „Niin nukkui Dawid isäinsä kanssa ja haudattiin Dawidin kaupunkiin.“ Seitsemänkymmentä ikäwuotta oli hän elänyt ja ollut kuninkaana 40 wuotta. Hänen hallituksensa aika lasketaan tawallisesti wuodesta 1055 wuoteen 1015 e. Kr. s. *).

Näin eli ja toimi Israelin suurin kuningas, jonka Herra oli korottanut kansaansa hallitsemaan, „mies Jumalan mielen jälkeen“ ja mies, jolle Herra oli runsaasti antanut hengestänsä, ja joka niin monessa suhteessa oli Kristuksen esikuwa. Tosin oli hän sywästi langennut, mutta sywästi oli hän myös itsensä nöyryyttänyt ja Jumalan armon kautta lankeemuksestansa jälleen noussut. Paljon oli hän kärsinyt waiwaa sekä ihmisten jumalattomuuden tähden että Jumalan kurittawan käden kautta. Hän oli kuitenkin onnellinen mies, sillä hänen pahat tekonsa oliwat anteeksi annetut, ja Herra oli hänen „kallionsa“, „kilpensä“ ja „warjeluksensa.“ Hän oli onnellinen, sillä hän kiitti ja ylisti Herraa elämänsä lopulla. Yhdistykäämme hänen kiitokseensa: **Kiittäkäät Herraa, kaikki hänen työnsä, kaikissa hänen waltansa paikoissa; kiitä, minun sieluni, Herraa!** (Ps. 103, 22).

*) Tämä ajanlasku on kuitenkin wähän epäwarma; useampia toisistaan hiukan eriäwiä laskuja on tehty. Mitä lähemmäksi tullaan Kristuksen syntymää, sitä wakaantuneemmaksi käy ajanlasku.

II. Salomo.

61. Salomon alkuhallitus ja temppelin rakennus.

1 Kun. 2, 12—8 l.; 2 Aik. 1—7 l.

Dawidin kuoltua istui Salomo isänsä istuimelle, ja Herra wahwisti hänen waltakuntansa. Salomo merkitsee: rauharikas*). Sen nimen oli Herra itse antanut hänelle jo ennen hänen syntymistään (1 Aik. 22, 9). Tämä nimi ei ollut hänelle ilman syytä annettu. Sillä Herra antoi Salomolle rauhan wihollisilta ja teki hänen hallitusaikansa koko Israelille rauhan ja lewon ajaksi. Salomon tehtäwä oli suuri. Hänen tuli täyttää Dawidin työ, hänen tuli rakentaa aiottu huone Herralle sekä Israelille kypsyttää onnen ja rauhan hedelmät siitä kaswusta, jonka Dawid oli istuttanut. Tässä toimessaan on Salomo Kristuksen esikuwa. Dawidin hallitus kuwasi Kristuksen waltakuntaa sen woitossa wihollisten yli; Salomon hallitus antaa kuwan Kristuksen waltakunnan rauhasta ja onnesta.

Jo ennen on mainittu, että Herra rakasti Salomoa pienestä pitäen, ja että profeta Nathan häntä kaswatti ja nimitti hänet Jedidja'ksi s. o. Herran lemmikiksi. Dawidin synnit eiwät turhaan olleet anteeksi annetut. Herra osoitti sen rakkaudellansa Batseban poikaa kohtaan. Herran rakkaus kantoi myös hedelmiä Salomossa. Salomon sydän liittyi Herraan, ja hän alkoi jo nuoruudesta waeltaa „isänsä Dawidin säädyissä". Kuninkaaksi tultuansa kokosi Salomo Israelin päämiehet ja tuomarit ja läksi heidän kanssaan Gibeon'iin, jossa wanha todistuksen maja

*) Salomo wastaa saksalaista nimeä Friedrich ja ruotsalaista Fredrik sekä suomalaista Rietrikki.

wielä oli. Täällä kantoi hän Herralle ison poltto-uhrin, jossa uhrattiin 1000 eläintä. Gibeonissa ollessaan sai Salomo ensikerran Herran ilmestystä tuntea. Herra ilmestyi hänelle yöllä unessa ja sanoi hänelle: „Ano, mitä minä antaisin sinulle!" Näin ei ole Herra, mikäli Raamattu asiasta kertoo, puhutellut ketään wanhantestamentin pyhistä ihmisistä. Tämä puhuttelu osoittaa Herran suurta rakkautta, ja oli myös olewa Salomolle koettelemukseksi, jonka kautta hän oli uskossa wahwistuwa. Salomo antaa Herralle wastauksen, niinkuin uskowaisen nuorukaisen tulee, ja anoo, mitä hänen sydämmensä halajaa. Herran rakkaus Salomoa kohtaan ei ollut turha ollut. Salomo on nähnyt heikkoutensa ja mitättömyytensä Jumalan edessä, sekä tuntee kokemattomuutensa ja mahdottomuutensa oikein hallitsemaan kansaansa. Sentähden tunnustaa hän nyt itsensä nuorukaiseksi, joka ei ymmärrä oikein waeltaa tässä maailmassa; sentähden turwaa hän siihen laupeuteen, jonka Herra oli osoittanut hänen isällensä Dawidille, ja anoo Herralta ymmärtäwäistä sydäntä oikein hallitsemaan kansaa ja eroittamaan pahaa hywästä. — Tämä anomus osoittaa kuinka sywästi Salomo tunsi ihmissydämmen tarpeen; myöskin osoittaa se suurta nöyryyttä, että Dawidin jälkeinen kuningas saattaa näin anoa. Semmoiset anomukset owat aina otolliset Jumalalle, ihmisten oikealle Isälle ja auttajalle. Jokainen, jota Jumalan sana on päässyt walaisemaan ja pyhä Henki opettamaan, rukoilee Herralta alinomaa wiisautta, ymmärrystä ja woimaa oikein waeltamaan. **Mutta jos joltain teistä wiisautta puuttuisi, hän anokoon sitä Jumalalta, joka itsekullekin antaa yksinkertaisesti, ilman soimaamatta, ja se hänelle annetaan** (Jaak. 1, 5).

Salomon anomus „kelpasi Herralle". Herra wakuuttaa antaneensa hänelle „tietäwäisen ja ymmärtäwäisen sydämmen", ja lupaa hänelle antaa, mitä hän ei ano-

nut, nimittäin rikkautta ja kunniaa, sekä myöskin wielä pitkää ikää, jos hän waeltaisi Herran teissä ja pitäisi hänen käskynsä. — Omilleen, niille, jotka ylhäältä huokaawat wiisautta, woi Herra näin luwata antaa „tietäwäisen sydämmen" saattamatta heitä ylpeyden ja itserakkauden wiettelykseen. Niin kauan kuin he Herrassa pysywät ja nöyrässä wastaanottawaisuudessa hänen suhteensa, ei woi ylpeys heitä woittaa. Herra antaa Salomolle maallistakin hywää, jota hän ei ole rukoillut. Niin wakuuttaa Wapahtajamme annettawan kaikille, jotka Jumalan waltakuntaa etsiwät (Matt. 6, 33). Mutta pitkän iän lahja on riippuwainen siitä, kuinka Salomo on pitäwä Herran säädyt.

Kiitollisena sydämmessään ja onnellisena palasi Salomo takaisin Jerusalemiin. Täällä hän „liiton arkin edessä" uhrasi poltto- ja kiitosuhria Herralle hänen hywyytensä tähden. Hänen sydämmensä oli nyt lewollinen, sillä hän tiesi, että Herra pitää sanansa ja auttaa häntä oikein hallitsemaan.

Kohta tuli Israelin kansa tietämään, että Jumala oli heidän kuninkaallensa antanut ymmärrystä ja wiisautta hallitsemaan kansaansa. Esimerkkinä tästä Salomon wiisaudesta kertoo meille Raamattu hänen hallituksensa alku-ajoilta merkillisen tapauksen kahdesta porttto-naisesta, jotka kuninkaan luona etsiwät oikeutta riidassaan lapsistansa (1 Kun. 3, 16—28). Salomo selwitti asian kohta, waikk'ei mitään todistajia ollut, wetoamalla äidin-rakkauteen, joka ei koskaan petä. Salomon hallitus-wiisaus osoittihe myös miehuullisessa ankaruudessa. Hän osasi rangaista, milloin se oli tarpeellista. Kohta hänen kuninkaaksi tulonsa jälkeen koetteli Adonia taas toisen kerran wiekkaudella anastaa itselleen kuninkaan wallan. Hän wietteli kuninkaan äitiä pyytämään kuninkaalta, että Abisag Sunemista annettaisiin hänelle, Adonialle, waimoksi.

Tämän Abisagin, joka oli kaunis neitonen, oliwat Dawidin palwelijat tuottaneet wanhaa kuningasta hänen wiimeisinä aikoinansa hoitamaan ja ilahuttamaan. Kansa piti häntä Dawidin waimona, waikk'ei hän sitä ollut (1 Kun. 1, 4). Tämän waimonsa kautta olisi Adonia saanut kansan silmissä suurempaa oikeutta hallitus-istuimeen. Salomo hawaitsi heti Adonian tarkoituksen ja antoi mestata hänet.

Sama rangaistus kohtasi myös Dawidin wanhaa sotapäällikköä Joabia, joka oli Adonian kanssa ollut liitossa. Kun Joab sai tietää Adonian lopun, pakeni hän todistuksen majaan ja tarttui alttarin sarwiin, hakien siinä turwaa. Mutta hän ei siinäkään turwaa saanut, waan Salomo käski lyödä hänet kuoliaaksi alttarin luona. Tässä ei Salomo rikkonut lakia eikä majan pyhyyttä häwäissyt, sillä Joab oli kawalasti kaksikin murhaa tehnyt, josta syystä alttarikaan ei woinut häntä suojella (2 Moos. 21, 12—14). Pappi Abjatar, joka myöskin oli ollut Adonian puolella, eroitettiin ylimmäispapin wirasta ja lähetettiin kirouksen alaisena Anathot'iin maapaikalleen asumaan. Näin käwi se rangaistustuomio toteen, jonka Herra oli julistanut Elin huoneen yli (1 Sam. 2, 31 ss.).

Simei, joka oli kironnut Dawidin ja sitten myöhemminkin nähtäwästi oli säilyttänyt wihollista mieltä Dawidin huonetta kohtaan, sai myös rangaistuksensa Salomon kautta. Salomo oli, pitäen Simeitä epäluulon alaisena, kieltänyt kuoleman rangaistuksen uhalla häntä lähtemästä pois Jerusalemista. Mutta kolmen wuoden kuluttua rikkoi Simei, — joka näkyy olleen jumalaton mies ja orjain tyranni, — tämän kuninkaan käskyn ja läksi karanneita orjiaan etsimään. Silloin antoi Salomo uhatun rangaistuksen kohdata häntä.

Salomon tärkein tehtäwä oli **temppelin rakentaminen.** Herra itse oli sen työn hänelle määrännyt. Ja niinkuin

jo on kerrottu, oli Dawid antanut Salomolle temppelin ja sen kalujen muodon sekä koonnut paljon rakennustarpeita. Heti kuninkaaksi tultuaan alkoikin Salomo täyttää tärkeätä tehtäwätään. Hän lähetti sanansaattajat Tyron kuninkaalle **Hiiram'ille**, joka oli ollut ystäwyyden liitossa Dawidin kanssa ja joka oli lähettänyt Salomolle onnentoiwotukset hallitusistuimelle nousun johdosta, ja pyysi häneltä cedripuita ja „honkia" s. o. kypressipuita Libanonista sekä taitawia puun- ja kiwenhakkaajia. Hiram lupasi antaa Salomolle kaikki, mitä hän oli pyytänyt, ja „he tekiwät myös liiton keskenänsä". Salomo taas lupasi, paitsi työmiesten palkkoja, wuosittain antaa Hiramille 20,000 kooria*) nisuja ja 20 kooria öljyä surwotuista öljypuun hedelmistä.

Niin alkoiwat Jerusalemin kuuluisan temppelin rakennustyöt. Äärettömiä joukkoja kiwen- ja puunhakkaajia sekä kuorman-wetäjiä lähetettiin Libanonin wuorille. Tähän työhön käytti Salomo niitä muukalaisia kansoja, jotka oliwat Joosuan ajoista asti jääneet asumaan Israelilaisten keskelle. Mutta myöskin suuri joukko Israelilaisia oli tässä työssä. Yksistään teettäjiä eli päällysmiehiä työssä oli ainakin 3,300. Äärettömän suuri joukko cedripuun hirsiä ynnä kiwiä kaikkea laatua hakattiin Libanonilla ja kuljetettiin alas meren rannalle, josta tyyrolaiset laiwat saattoiwat ne lautoissa Jaffoon eli Joppeen; sieltä ne sitten kuljetettiin Jerusalemiin. Ne aineet, jotka itse temppelin rakennukseen käytettiin, oliwat kaikki niin walmistetut, ett'ei huonetta rakennettaessa „yhtään wasaraa, eikä kirwestä, eikä yhtään rauta-asetta kuulunut". Hiljaa, ilman kalsketta ja melua, mutta kuitenkin wahwasti perustettuna piti Herran huoneen kohoaman. Tämä oli kuwa siitä, kuinka Jumalan waltakunta perustetaan ja kaswaa ihmisten keskeen.

*) Kooristakatso s. 195.

Temppelin rakennusta aljettiin 480 wuonna Egyptistä lähtemisen jäljestä ja kuningas Salomon hallituksen 4 wuonna Siiw'in*) eli toisen kuukauden toisena päiwänä (2 Aik. 3, 2). Temppelin paikka oli jo Dawidin aikana määrätty**). Morian wuori, jolle temppeli perustettiin, oli Kidronin***) laakson warrella. Saadaksensa kylläksi tilaa temppelin rakennuksille ja sen pihoille, rakennutti Salomo wahwan muurin hywin suurista hakatuista kiwistä ja täytti wälipaikat. Näin saatiin laaja ja wahwa pohjaperustus.****).

Temppelin muoto ja kapineet. Temppeli rakennettiin todistuksen majan muotoon, siis sen taiwaallisen kuwan mukaan, minkä Herra oli Moosekselle osoittanut Sinain wuorella; eroitus oli waan siinä, että temppelin mitat oliwat suhteellisesti suuremmat kuin majan, ja kapineet monilukuisemmat. Temppeli oli tehty suurista hakatuista kiwistä. Sisältä oli se 60 kyynärää pitkä, 20 k. leweä ja 30 k. korkea. Cedripuisen wäliseinän kautta oli se jaettu kahteen osaan, joista kaikkein pyhin oli 20 k. pitkä ja samoin 20 k. korkea, siis täydellinen neliö. Kaikkein pyhimmän päälle jäi niinmuodoin 10 kyynärän korkuinen huone, joka nähtäwästi käytettiin pyhien kapineitten säilytyshuoneeksi. Seinät ja katto sekä pyhässä että kaikkein pyhimmässä oliwat cedripuun-laudoilla katetut; lattiat oliwat kypressipuusta. Seinillä ylt'ympäri oli korkoko-

---

*) Siiw (näin kirjoitetaan sana uudessa Raamatun käännöksessä) kantaa myöhempinä aikoina nimen Jijar ja oli toinen kuukausi; se wastaa likipitäin meidän Toukokuuta.

**) Katso s. 481.

***) Kidronin laakso alkaa pohjoispuolella Jerusalemia ja juoksee sitten eteläänpäin kaupungin itä-laitaa. Sen pohjalla wirtaa sadeaikoina oja, joka laskee Kuolleesen mereen.

****) Tästä pohjaperustuksesta ei Raamatun kertomuksessa mainita mitään. Siitä löytyy jäännöksiä wielä, waikka ne owat joutuneet sywälle maan sisään, josta owat näkywiin kaiwetut.

ristuksissa kerubimeja, palmupuita ja kukkasia. Kaikki puutyö oli kultalewyllä peitetty; kaikkialla siis, katossa, seinissä ja lattiassa, asui kullan kirkas hohto. Temppeliin tultiin esihuoneesta koristettujen ja kultalewyllä päällystettyjen kaksois-owien kautta; samallaiset kaksois-owet johtiwat pyhästä kaikkein pyhimpään. Wiimeksi mainitut owet oliwat aina auki ja kallis, kirjattu werho eli esirippu, niinkuin majassakin, riippui owien aukossa.

Kaikkein pyhimmässä, esiripun kohdalla, seisoi wanha liiton arkki, jossa liiton taulut säilytettiin. Armo-istuimen wieressä, ikäänkuin arkkia suojellen, seisoi 2 kerubimia, jotka oliwat 10 kyynärää korkeat, öljypuusta tehdyt ja kullalla silatut. Niitten siiwet oliwat 5 kyyn. pitkät; toinen siipi ulottui seinään ja toinen sattui toisen kerubimin siipeen arkin yläpuolella. Kerubimein kaswot oliwat käännetyt arkkiin ja esirippuun päin. Pyhässä osassa seisoi esiripun edessä kullalla päällystetty suitsutus-alttari, joka oli ollut majassakin, sekä 10 kultaista seitsenhaaraista kynttiläjalkaa lamppuineen, 5 kummallakin puolella, ja 10 kultaista näköleiwän-pöytää, samoin 5 kummallakin puolella.

Temppelin huoneen edessä ja siihen yhdistettynä oli esihuone, 10 kyyn. pitkä ja 20 k. leweä. Sen sisäänkäytäwän edessä, yksi kummallakin puolella, seisoi kaksi waskista jättiläis-patsasta, perustuksineen ja kruunuineen 35 k. korkiat ja 12 k. paksuudeltaan ympäri mitaten. Oikeanpuoleinen kantoi nimen Jakin (s. o. „wäkewyys") ja wasemmanpuoleinen Boas („woima").

Temppelin huoneen ympärille oli kolmelle siwulle rakennettu kolmekerroksinen rakennus, jossa oli suuri joukko pieniä huoneita temppelin kapineitten y. m. säilyttämistä warten. Tämä rakennus, johon oli käytäwä ulkopuolelta, oli matalampi kuin itse temppeli, niin että temppelin

huoneen mahtava rakennus ynnä pyhän osan ikkunat näkyiwät lisärakennuksen ylitse.

Näitten rakennusten ympärillä oli sisätysten tahi toinen toisensa rinnalla kaksi pihaa. Sisälmäinen piha oli uhritoimituksiin määrätty paikka ja wastasi siis todistuksen majan pihaa. Myöhemmin sanottiin sitä „pappien pihaksi". Siinä seisoi jonkun matkaa temppelistä, sen sisäänkäytäwän kohdalla suuri poltto-uhrin alttari. Se oli waskesta, 20 kyyn. pitkä, 20 k. leweä ja 10 k. korkea. Sen päälle noustiin nähtäwästi sitä warten tehtyä siltaa myöten. Tämän alttarin wieressä seisoi „waski-meri", suuri, waskinen pesumalja, 5 kyyn. korkia ja 10 k. läpimitaten. Tämä oli yläreunassa puhjenneen liljan muotoinen ja lepäsi 12 waskihärjän päällä, joista aina 3 oli kääntynyt samaan ilmansuuntaan. Siinä säilytettiin wettä pappien käytettäwäksi uhritoimituksissa, ja täytettynä reunoja myöten mahtui siihen 3000 bathia*). Kahdessa riwissä molemmilla puolilla alttaria, 5 kummallakin puolella, seisoi wielä 10 pienempää, 40 bath'in wetäwää waskimaljaa, jotka oliwat asetetut liikkuwien rattaitten päälle. Näistä maljoista pestiin kaikki uhriliha.

Ulommainen piha oli määrätty kansaa warten. Siellä odotti kansa uhritoimitusten ja suitsutusten aikana. Tämä piha oli eroitettu pappein pihasta muurin kautta, joka oli tehty hakatuista kiwistä kolmessa riwissä ja niitten päälle pannuista cedripuun hirsistä. Ainakin kolme porttia, yksi kullakin kolmella suunnalla, oli tässä muurissa. Kansan pihalla oli pylwäskäytäwiä rakennettu (waikkei niitä nähtäwästi wielä ollut Salomon aikana), joissa profetat ja opettajat puhuiwat kansalle. Tämä piha oli nähtäwästi myöskin muurin ympäröimänä, koska siinä, niinkuin Raamatun kertomuksesta näkyy, oli 4 porttia ja waskiset kaksois-owet.

*) Katso s. 195.

Näitten porttien läheisyyteen oli rakennettu huoneuksia niitä Lewiläisiä warten, jotka oliwat määrätyt owenwartijoiksi.

Paitsi ylempänä mainituita temppelin kapineita antoi kuningas Salomo tehdä kaikellaisia tarwekapineita jumalanpalwelusta warten. Pyhään sijaan teetti hän 100 kultaista maljaa (weren kantamista warten priiskoituksissa), sekä wielä „weitset, maljat, lusikat ja sammuttimet", kaikki puhtaasta kullasta. Uhritoimitusta warten teetti hän waskesta patoja (uhrilihan keittämistä warten), lapioita ja hankoja (lihan keittämisessä tarpeelliset), maljoja (weren wastaan-ottamista warten) y. m. Kaikissa näissä temppelin walamis-töissä ja koristusten silaamis-töissä oli Salomolla työnjohtajana taitawa Hiram eli Huram, jonka äiti oli Israelilainen, mutta isä Tyrosta kotoisin. Walamis-työt tehtiin eräällä kedolla lähellä Jordania.

Temppelin wihkiminen. Salomon hallituksen 11 wuotena kahdeksannessa kuukaudessa walmistui temppelin rakennus; sitä oli niimmuodoin kestänyt 7 wuotta. Tischrikuun eli seitsemännen kuukauden alussa (luultawasti seuraawana wuonna) kutsui Salomo „seurakuntain ylimmäiset ja isäin päämiehet Israelin lapsista" Jerusalemiin. He kokoontuiwat sinne 8 päiwää ennen Lehtimajan juhlaa. Juhlasaatossa saatettiin nyt Herran liiton arkki Zionista uuteen temppeliin ja asetettiin paikoilleen kaikkein pyhimpään kerubimein suojaan. Papit kantoiwat arkkia ja kuningas ynnä koko kansa seurasi perässä. Lewiläiset weisasiwat hengellisten lauluniekkain johdolla ylistyswirsiä Herralle; kaikellaiset soittokoneet säestiwät laulua ja 120 pappia puhalsi pasunoihin. Tämä oli juhlallinen hetki. Kansassa oli ikäänkuin yksi sydän ja yksi kieli kiittämässä ja kunnioittamassa Herraa hänen suurten armotöittensä johdosta. „Ja soittajain ja weisaajain ääni kuului soweliaasti yhteen juuri kuin yhden ääni"; ja tämä ääni lausui: „Kiittäkäät Herraa, sillä hän on hy-

wä ja hänen laupeutensa pysyy iankaikkisesti". Silloin „Herran kunnia täytti Herran huoneen" ja pilwi laskeutui armo=istuimen yli. Erinomaisella tawalla osoitti Herra siis läsnäoloansa tässä temppelissä, niinkuin hän oli sitä osoittanut todistuksen majassakin.

Nyt Salomo siunasi koko Israelin joukon ja kiitti Herraa, joka oli täyttänyt lupauksensa, joka oli tehnyt hänen kuninkaaksi ja antanut hänen päättää tämän Herran huoneen rakennuksen. Sen jälkeen nousi kuningas Salomo tätä warten polttouhrin=alttarin eteen tehdylle lawalle ja lankesi polwilleen koko kansan edessä, ja antoi Herran Hengen täyttämän sydämmensä puhjeta ylistyksen ja rukouksen sanoihin. Sangen ylewä ja woimallinen, wieläpä profetallinen on tämä kuningas Salomon rukous (1 Kun. 8, 23—53; 2 Aik. 6, 14—42). Salomo ylistää ja rukoilee tässä ei ainoastaan omasta ja Israelin kansan puolesta, waan „muukalaistenkin" puolesta; kaikille kansoille oli tulewa siunaus Israelin Jumalan laupeuden kautta. Kun kuningas oli päättänyt rukouksensa, lankesi tuli taiwaasta, niinkuin ennen oli korwessakin tapahtunut, ja sytytti poltto=uhrin alttarilla; se oli ikäänkuin Herran lausuma Amen Salomon rukoukseen. Sen kautta Jumala myös antaa meille sen opetuksen, että sen hartauden tulen, joka on hänen palwelijainsa sydämmestä nousewa Herran tykö, täytyy hänestä lähteä. Nyt kansa kumartui maahan ja lankesi polwilleen; kaikki rukoiliwat ja kiittiwät Herraa. Mutta kuningas Salomo wielä siunasi kansaa ja waroitti heitä pitämään sydämmensä wakaana Herran edessä ja uskollisesti waeltamaan hänen teissään. Sen jälkeen pidettiin wihkimysjuhlaa kokonaisen wiikon. Salomo uhrasi suuren kiitos=uhrin Herralle, jossa teurastettiin 22,000 härkää ja 120,000 lammasta. Koko temppelin piha oli nyt tehty yhdeksi suureksi alttariksi, josta uhrisawu kohosi korkeuteen. — Tällä ajalla oli

suuri kansan paljous kaikista waltakunnan ääristä kokoontunut Jerusalemiin. Kaiken wiikkoa wietettiin juhlaa, ja juhlaa jatkettiin wielä Lehtimajan juhlalla, jota wietettiin 7 päiwää. Wasta Lehtimajan juhlan kahdeksantena päiwänä eli Tischri-kuun 23 p:nä palasi kansa kotiansa „iloiten ja riemuiten kaikesta siitä hywyydestä, kuin Herra oli tehnyt palwelijallensa Dawidille ja Salomolle ja kansallensa Israelille".

Kun Salomo oli päättänyt temppelin ja oman huoneensa rakennuksen, ilmestyi Herra hänelle toisen kerran. Salomo oli siis wielä niin kiintynyt rakkaudesta Herraan, että Herra woi hänelle ilmestyä. Tässä ilmestyksessään ilmoittaa Herra Salomolle kuulleensa hänen rukouksensa ja pyhittäneensä sen huoneen, jonka Salomo oli rakentanut, niin että Herran nimi oli siinä olewa iankaikkisesti, ja hänen silmänsä ja sydämmensä siellä ainian. Myöskin lupaa hän wahwistaa Salomon hallitus-istuimen ja säilyttää sen hänen huoneellensa iankaikkisesti, jos hän waan pitää Herran säädyt ja oikeudet. Mutta jos kuningas tahi kansa, nyt tahi tulewaisuudessa, luopuisiwat Herrasta, silloin oli häwitys kohtaawa Israelia; senkin huoneen, jonka Herra nyt oli nimellensä pyhittänyt, oli hän silloin heittäwä pois kaswoinsa edestä. — Samalla kuin Herra siis lupaa, waroittaa hän ja uhkaa. Niinhän hän on tehnyt läpi koko Israelin historian ja niin tekee hän aina. Tämökin on kaikki armoa, sillä sen kautta estää hän, jos mahdollista on, ihmisiä juoksemasta perikatoon. Mitenkä olisi käynyt ja käwisi, ellei Herran waroituksia ja uhkauksia olisi?! Waroituksissaan ja uhkauksissaan on Herra, samoin kuin kurituksissaankin, armollinen ja hywä, ja hänen laupeutensa pysyy iankaikkisesti. Herran lupaukset toteutuwat ihmisille ainoastaan silloin, kuin Herrassa riippu-

taan kiinni. Mutta kiinniriippuminen Herrassa on tapahtuwa wapaasta tahdosta; lankeemisen mahdollisuus on aina olemassa.

---

62. Kuningas Salomon wiisaus ja loistawa hallitus.

1 Kun. 4, 9 ja 10 l.; 2 Aik. 1, 8 ja 9 l.

Herra täytti lupauksensa Salomolle; hän antoi hänelle taitoa ja ymmärrystä suuressa määrässä, ja hän antoi hänelle myös „rikkautta, hywyyttä ja kunniata", niin ettei hänen wertaistansa ollut kuninkaitten keskellä maan päällä. „Salomon taito oli suurempi kuin kaikkien itäisen maan lasten ja Egyptiläisten taito". Hän taisi puhua kaikista luontokappaleista, „linnuista, matelewaisista ja kaloista", wieläpä kasweista maan päällä Libanonin cedristä aina pieneen isopiin asti, joka seinän rakossa kaswaa. Sananlaskuja osasi hän 3000 ja hänen laulujansa oli 1005. Salomon wiisaus ei rajoittunut ainoastaan näihin asioihin. Hänen **Sananlaskukirjansa** ja **Saarnaajansa**, jotka löytywät Raamatussa, osoittawat suurta hengellistä wiisautta, jota yksistänsä wuotaa wälittömästä yhteydestä Jumalan kanssa. Hänen lauluistansa on ainoastaan kaksi (72 ja 127) tullut Psalttariraamattuun, koskei ne nähtäwästi soweltuneet jumalanpalwelukseessa weisattawiksi. Hengellistä kokemusta korkeinta laatua osoittaa Salomon **Korkea weisu**, jossa hän kuwaa seurakunnan Herran rakkautta lunastettuun seurakuntaansa ja tämän seurakunnan waellusta tässä rakkaudessa.

Salomo piti myöskin wiisasta huolta waltakunnastaan. Papit ja Lewiläiset asetti hän toimeensa ylistämään Herraa joka päiwä temppelissä sen järjestyksen mu-

kaan, jonka Dawid oli määrännyt. Kansan tuomareita asetti hän waltakuntaansa 250 miestä. Pääkaupunkinsa Jerusalemin suojeluksekſi rakennutti Salomo muureja sekä wahwisti M i l l o nimisen linnoituksen. Wältakuntaansa rakennutti hän monta warustettua linnaa, joista mainittakoon B a a l a t h, pohjoisessa osassa, Danin alueella, ja T h a d m o r (sittemmin Palmyra) Syrian korwessa, sekä warastokaupunkeja (estääksensä näljänhätää) ja asuntopaikkoja ratsas- ja waunu-miehillensä. Rauhassa ja turwallisesti eliwät Salomon laajan waltakunnan lukuisat asukkaat, joita oli „niinkuin santa meren rannalla", ja „kukin asui lewollisesti wiinapuunsa ja fiikunapuunsa alla". Kaikki Israelin lapset oliwat wapaita alamaisia; ei yksikään heistä tarwinnut olla Salomon orjana, waan he rupesiwat wapaaehtoisesti hänen palwelukseensa. Mutta ne muukalaiset, jotka pakanallisista kansoista oliwat jääneet Israelilaisten kesken asumaan, teki Salomo kaikki weronalaisiksi.

Herra antoi Salomolle myös rikkautta ja kunniata. Salomo rakennutti itselleen temppelin läheisyyteen komeat asuinkartanot, joitten rakennus kesti 13 wuotta, ennenkuin ne tuliwat täydellisesti walmiiksi. Siinä oli yksi rakennus, jossa oli niin paljon cedripuun patsaita, että sitä kutsuttiin L i b a n o n i n m e t s ä h u o n e e k s i; rakennuksessa oli huoneita kolmessa kerroksessa, ja siinä säilytettiin kuninkaan aarteet. Myöskin oli kuninkaalle rakennettu tuomiosali, joka oli katettu cedripuun laudoilla lattiasta kattoon ja johon oli asetettu Salomon kuninkaanistuin. Tämä kuninkaallinen istuin oli tehty elefantin luusta ja puhtaalla kullalla silattu. Siihen noustiin 6 astuinta myöten. Molemmalla puolella istuinta käsipuitten kohdalla oli weistetty jalopeura; niinikään oli jalopeura kunkin astuimen molemmissa päissä. Paitsi näitä rakennuksia oli tässä wielä Salomon oma kunin-

kaallinen asunto sekä hänen puolisonsa, Egyptin kuninkaan tyttären rakennus. Kaikki nämä rakennukset oliwat muurin ympäröimät, ja porraskäytäwä johti täältä ylempänä olewaan temppeliin.

Kaikki kuninkaan huoneen astiat oliwat puhtaasta kullasta; ja kultaa oli Salomolla niin paljon, että hopeata pidettiin hänen aikanansa halwassa arwossa. Salomo teetti henkiwartijoitansa warten 200 suurempaa kilpeä ja 300 pientä kilpeä, kaikki puhtaasta kullasta, ja ripusti ne „Libanonin metsähuoneesen". Kuninkaan huoneen asukkaille ja sen lukuisille wieraille rawintoa toimittamaan oli asetettu 12 wirkamiestä, jotka kukin oliwat toimessa kuukauden kerrassaan. Salomolla oli 40,000 hewosta, 1,400 waunua ja 12,000 ratsasmiestä, jotka hän oli sijoittanut Jerusalemiin ja muihin kaupunkeihin. Paitsi niitä lahjoja kullassa, hopeassa, hewosissa, waatteissa y. m., joita muukalaiset kuninkaat ja omat alamaiset toiwat kuninkaalle, toiwat Salomon omat laiwat Arabiasta ja Intiasta kultaa, elefantin luuta, eben-puuta, jalokiwiä y. m. suuressa määrin. Salomo oli Tyron kuninkaan Hiramin kanssa järjestänyt tämän kauppaliikkeen merellä; laiwat lähtiwät Eziongeber'istä Punaisen meren lahdessa, ja palasiwat joka kolmas wuosi, tuoden mukanansa paljon tawaraa. Yksi ainoa tämmöinen matka tuotti Salomolle puhdasta woittoa 420 leiwiskää*) kultaa.

Kuningas Salomon waltakunta ulottui Eufrat-wirrasta aina Egyptiin asti. Dawidin oli täytynyt käydä paljon sotia estääksensä naapurikansain hyökkäyksiä ja pitääkseen heitä alamaisinaan. Mutta Salomo hallitsi aiwan rauhassa. Kaikki kuninkaat oliwat hänen ystäwiään ja kantoiwat hänelle wapaaehtoisesti lahjojaan; he „himoitsiwat nähdä Salomon kaswoja ja kuulla hänen taitoansa".

---

*) Leiwiskästä katso s. 225.

Niin tuli „rikkaan Arabian kuningatarkin“ suuren joukon kanssa Jerusalemiin wierailemaan Salomon luona ja kuulemaan hänen wiisauttaan. Ja hawaittuaan Salomon taidon ja nähtyään kaiken kunnian ja loiston Jerusalemissa, lausui hän kuninkaalle: „Autuaat owat nämä sinun miehesi ja palwelijasi, jotka aina sinun edessäsi seisowat ja kuultelewat sinun taitoasi. Kiitetty olkoon Herra sinun Jumalasi, joka sinuun on mielistynyt, pannaksensa sinun Israelin istuimelle“. Muut maailman kuninkaat ylläpitäwät waltansa ja pakoittawat naapureitansa weronalaisuuteen miekan ja sotajoukkojen woimalla, mutta Salomo ei sotawoimallaan uhannut muita waltakuntia, ja kuitenkin tuliwat kuninkaat wapaaehtoisesti hänen luokseen ja kantoiwat alamaisuudessa hänelle lahjoja! Tämä antaa meille ihanan kuwan tulewasta Uuden liiton waltakunnasta eli Kristuksen waltakunnasta, kuinka siellä Jumalan woiman kautta ja sen hengen kautta, jonka Jumala antaa, ihmiset taiwutetaan ilman miekkaa nöyryyteen ja rauhaan. Sentähden sanoo profeta, kuwatessaan Kristuksen waltakunnan woimaa ja rauhaa, että Herran wuori on seisowa wahwana ja kaikki pakanat sinne rauhassa juoksewat (Jes. 2, 2) ja että Midianin ja Efan kamelit tulewat Sabasta, Kedarin laumat ja Nabajotin oinaat, kokoontuwat kaikki Herraa kiittämään (Jes. 60, 6).

Ihmeellinen on Herran johdanto ja woima! Israelin kansa, joka Egyptissä oli ollut ylenkatsottu orjakansa, oli nyt ansiottansa Jumalan armon kautta tullut suureksi ja perustanut loistawan waltakunnan, jota pakanat kunnioittiwat. Näytti siltä, niinkuin nyt jo saattaisi toteutua se lupaus, joka Abrahamille ensin annettiin, että hänessä ja hänen siemenessään kaikki kansat maan päällä piti siunatuiksi tuleman. Salomo onkin epäilemättä Kristuksen esikuwa, ja hänen waltakuntansa Kristuksen waltakunnan esikuwa. Mutta luopumus Herrasta himmensi

kohta tämän esikuwan, ja Israelin kansakin työnnettiin alas Jumalan armon korkeilta kukkuloilta.

63. Salomon lankeemus ja kuolema.

1 Kun. 11 l.

Harwa ihminen maan päällä on saanut Herran puolelta niin paljon rakkautta ja menestyksen lahjaa kokea kuin kuningas Salomo. Ja harwa on niin innokkaasti rakastanut Herraa ja hänen kunniatansa. Sen olemme jo edellisestä nähneet. Mutta sitä surkeammalta tuntuu meistä Salomon rakkauden kylmeneminen ja luopumus Herrasta. Raamattu kertoo meille, että Salomo rupesi rakastamaan monta muukalaista waimoa, ja että nämä käänsiwät hänen sydämmensä pois Herrasta, niin ett'ei hän seurannut Herraa täydellisesti, niinkuin hänen isänsä Dawid. Paitsi Egyptin Faraon tytärtä oli Salomo ottanut monta muutakin waimoa itselleen pakanallisista naapurikansoista. Hänellä oli kaikkiaan 700 ruhtinaallista emäntää ja 300 jalkawaimoa. Nämä muukalaiset emännät toiwat pakanalliset tapansa epäjumalia palwella mukanansa Jerusalemiin. Salomo luuli kenties itseänsä wahwaksi wiettelemyksiä wastaan ja ajatteli emäntien kääntywän Jerusalemissa Israelin Jumalan palwelukseen. Mutta wanhoilla päiwillänsä hän kuitenkin rupesi noudattamaan waimojensa mieltä ja rakennutti heidän jumalillensa alttareita. Ja niin pystytettiin Jerusalemissa ja Öljymäellä Sidonilaisten Astarothille, Moabilaisten Kamoksselle, Ammonilaisten Molokille eli Milkomille y. m. alttareita, joitten päällä suitsutettiin ja uhrattiin näille epäjumalille. Salomo tosin ei luopunut Herran Jumalan palweluk-

sesta; mutta hänen sydämmensä ei enää kokonansa riippunut Herrassa, koska hän salli epäjumalanpalwelusta, wieläpä itsekin „waelsi wierasten jumalien perään". Ja kansa arwatenkin kohta rupesi noudattamaan kuninkaan ja hänen perheensä esimerkkiä.

Kuinka surkeata onkaan kun ihminen, joka on tuntenut Herran armolahjat ja hänen hywyyttänsä maistanut, kuitenkin luopuu Herrasta ja waeltaa omia teitänsä! **Niin tiedä ja näe, kuinka wiheliäistä ja surkeata se on, että hylkäät Herran, Jumalasi, etkä pelkää minua, sanoo Herra, Herra Sebaot** (Jer. 2, 19). **Mitä** Salomolla **oli** hyötyä kaikesta rikkaudestaan ja loistostaan? Kun hän Herran armon ja rakkauden kadotti, niin hän kadotti kaikki. **Mitä se auttaa ihmistä, jos hän kaiken maailman woittaisi ja sielullensa saisi wahingon** (Matt. 16, 26).

Salomon luopumus Herrasta hallituksensa loppuaikoina tapahtui wähitellen. Ja olihan hänellä monta wiettelemystäkin. Hänen rikkautensa, hänen wiisautensa ja muitten ihmisten ylistykset ja lahjat, kaikki nämä asiat saattoiwat wietellä häntä hekumallisuuteen, kunnianhimoon, itserakkauteen, ylpeyteen j. m. s. Sitä paitsi oliwat hänen tuttawuutensa ja kauppayhdistyksensä pakanallisten muukalaisten kanssa omiansa houkuttelemaan häntä suwaitsewaisuuteen pakanallisia tapoja kohtaan. Wähitellen kylmeni Salomon rakkaus Herraa kohtaan. Herran käskyt jäiwät yhä enemmän unohduksiin, ja niinmuodoin saattoi wihdoin käydä niin, että hän salli epäjumalanpalwelusta omassa huoneessaan. Luopumus oli sangen pitkälle mennyt. Oi, joska Salomo olisi ollut waroillansa ja jo heti alussa wastustanut pahennusta! Joska hän olisi warjellut sydämmensä, niinkuin hän itse on meitä opettanut: **Warjele sydämmesi kaikella ahkeruudella, sillä siitä elämä tulee** (San. 4, 23)! — Kuinka suuressa waarassa onkaan ihminen alinomaa joutua wiettelysten kautta

hengellisten wihollisten waltaan! Erittäinkin owat ne ihmiset, joille on annettu paljon hengellisiä lahjoja ja maallista hywää, siinä waarassa. Jolle paljon on annettu, siltä paljon kysytään. Kuinka tarpeellista onkaan meidän kaikkien kätkeä sydämmeemme ja jokapäiwäisessä elämässä nöyrydessä noudattaa Jumalan kalliin sanan waroituksia (esim. 1 Kor. 16, 13; 1 Piet. 5, 8. 9)!

Mutta koska Salomo oli kääntänyt sydämmensä pois Israelin Jumalasta, niin Herra wihastui ja antoi ilmoittaa Salomolle, että Hän oli waltakunnan repäisewä hänen kädestään ja antawa sen Salomon palwelijalle; kuitenkin oli se, Dawidin tähden, tapahtuwa wasta Salomon kuoleman jälkeen, ja sittenkin oli Herra wielä jättäwä yhden suwun Salomon pojalle ja jälkeisille, „Dawidin tähden ja Jerusalemin tähden". Mutta onnettomuudet oliwat jo alkawat Salomon aikana. Herra herätti wihollisia Salomoa wastaan. Hadad, Edomilainen kuninkaallisesta suwusta, joka jo Dawidin aikana oli paennut ja saanut turwan Egyptin kuninkaan luona, tuli nyt takaisin omalle maallensa, ja saattoi monta huolta Salomolle. Toinen wastustaja oli Syrialainen kuningas Reson, joka oli perustanut waltakunnan Damaskossa ja hallitsi siellä; hän tuotti myöhemmin monta onnettomuutta Israelin yli. Kolmas wihollinen oli oman waltakunnan alamainen, Jerobeam, joka oli „jalo sotamies" ja Salomon palweluksessa. Rakentaessaan Millon linnoitusta oli Salomo pannut hänet päämieheksi. Mutta siihen aikaan antoi Herra profeta Ahian kautta ilmoittaa Jerobeamille, että Herra oli repäisewä Salomon kädestä 10 sukukuntaa ja antawa ne Jerobeamille. Waikka Ahia selwästi ennusti Jerobeamille, että se oli tapahtuwa wasta Salomon pojan aikana, yritti Jerobeam jo heti anastamaan itsellensä ennustetun waltakunnan; mutta se ei hänelle onnistunut. Salomo etsi häntä tappaaksensa, ja

Jerobeamin täytyi paeta Egyptiin kuningas Sisakin suojaan, jossa hän oli Salomon kuolemaan asti.

Näitten wihollisten yritykset osoittiwat Salomolle, että Herran uhkaukset ja rangaistustuomiot waltakunnan yli kyllä toteutuisiwat. Salomo siis warmaan huomasi, että onnettomuudet kohtaawat häntä ja waltakuntaa. Silloinhan hänen olisi pitänyt täydestä sydämmestä tehdä parannus ja palata Herran tykö. Sillä hän kyllä tunsi sekä Herran wanhurskauden että suuren rakkauden. Mutta semmoisesta katumuksesta ja parannuksesta Salomon puolelta ei Raamattu puhu mitään. Hänen elämänsä wiimeiset ajat peittywät synkkään hämäryyteen. Wasta iankaikkisuudessa saamme nähdä, kuinka Salomon on käynyt. Salomo kuoli noin 60 wuoden wanhana, hallittuaan Israelissa 40 wuotta, ja haudattiin isänsä Dawidin kaupunkiin. Tawallisen, tähän asti seuratun ajanlaskun mukaan hallitsi Salomo wuosina 1015—975 e. Kr.

III. Kahden waltakunnan aika.

64. Waltakunnan jako.

1 Kun. 12, 1—24; 2 Aik. 10 l.

Herran sana Salomolle käwi toteen. Tuskin oli Salomo ummistanut silmänsä ja hänen wanhin poikansa **Rehabeam** noussut isänsä istuimelle, niin oli tuomio owen edessä. Rehabeam ei tietysti sitä uskonut, waan teki itsensä uskomattomuudessaan syypääksi siihen, että suurempi osa waltakuntaa erosi hänestä. Rehabeam, joka isänsä kuollessa oli 41 wuoden ijässä, tunnustettiin heti kuninkaaksi Juudan suwun keskellä. Mutta muut sukukunnat kokoontuiwat Sikemiin, Efraimin wanhaan pääkaupunkiin, ja waatiwat Rehabeamia sinne tulemaan kuninkaan waalia warten. Kansan nurjamielisyys Juudan sukua koh-

taan näkyi jo tästä selwään, kun he eiwät tahtoneet tulla Jerusalemiin kuningasta walitsemaan. Sitten he wielä kutsuiwat Sikemiin Jerobeaminkin, joka oli Egyptistä heti palannut, saatuansa tiedon Salomon kuolemasta; nähtäwästi kansa tahtoi, että hän puhuisi heidän asiansa kuningas Rehabeamille.

Tämä nurjamielisyys Juudaa wastaan oli jo astunut esiin monta kertaa tätä ennen. Jo Tuomarien aikana tahtoi Efraimin sukukunta korottaa itsensä muitten sukukuntain johtajaksi (Tuom. 8, 1; 12, 1 ss). Ja Saulin kuoleman jälkeen kului muutamia wuosia ennenkuin pohjoiset sukukunnat tunnustiwat Dawidin kuninkaakseen. Samoin osoittiwat pohjoisten sukukuntain miehet kateutta Juudaa wastaan, kun Dawid Absalomin kapinan jälkeen saatettiin Jerusalemiin, joka kateus sitten puhkesi Seban kapinaan (2 Sam. 20, 1). Tämä kauan kytenyt nurjamielisyys Juudaa wastaan tuli nyt wälikappaleeksi Jumalan kädessä, jonka kautta hän repäsi Israelin waltakunnan Salomon pojan kädestä.

Kun Rehabeam oli Sikemiin tullut, toi kansa esiin waatimuksen, että hän heiltä ensin liewentäisi sen raskaan weron ja palwelustaakan, jonka Salomo oli heidän päällensä pannut. Waikka kyllä oli tosi, että Salomo oli alamaisiaan paljon käyttänyt sekä heiltä werojakin ottanut (joka weronmaksu kuitenkin näkyy olleen wapaaehtoinen) suuriin rakennustöihin ja muihin yrityksiin, oli tämä kansan waatimus Rehabeamille parhaasta päästä tekosyy. Heillä oli jo selwä aikomus joko waatia itselleen suuria oikeuksia Juudan sukukunnan rinnalla tahi sitten luopua Rehabeamista. Rehabeam lähetti kansan edusmiehet pois tyköänsä ja lupasi heille antaa wastauksen kolmantena päiwänä. Sillä aikaa tiedusteli hän isänsä wanhain neuwonantajain mieltä. Nämä käsittiwät

selwästi aseman ja neuwoiwat sentähden kuningasta noudattamaan kansan mieltä ja tekemään heille myönnytyksiä, „antamaan heille hywiä sanoja“, ja wakuuttiwat hänelle, että kansa silloin olisi palwelewa häntä kaiken hänen elinaikansa. Mutta Rehabeam tahtoi olla itsewaltiaana hallitsijana ja arweli kyllä woiwansa pitää kansan kurissa. Hän ei kuullut wanhusten neuwoa, waan kutsui nuoret neuwonantajansa ja kaswinkumppalinsa; nämä oliwat samaa mieltä kuninkaan kanssa — kenties tahtoiwat häntä imarrella —, ja kuningas päätti kowuudella pakoittaa alamaisiaan kuuliaisuuteen. — Ihmeellistä, ettei Rehabeam huomannut, mitä oma ja waltakunnan etu olisi waatinut! Jumala sokeuttaa tällä lailla ihmisen, kun hän ei ota waaria hänen sanoistaan ja uhkauksistaan, ja sillä tawalla kaiwaa ihminen kuoppaa itselleen. Näin oli Absalominkin käynyt. Jos Rehabeam olisi uskonut Herran sanat ja tehnyt parannuksen ja pysynyt nöyryydessä, niin ei olisi niin käynyt, kuin nyt käwi.

Kun Jerobeam ja muut kansan edusmiehet kolmantena päiwänä palasiwat kuninkaan tykö, antoi kuningas heille „kowan“ wastauksen ja sanoi: „Minä lisään wielä teidän ikeesenne; isäni on teitä kurittanut ruoskilla, mutta minä kuritan teitä skorpioneilla“ (s. o. ruoskilla, joissa on hampaat). Kun kansa sai tietää, kuinka kuningas Rehabeam oli wastannut, alkoi huuto kuulua: „Mikä osa on meillä Dawidissa? (s. o. meillä ei ole mitään Dawidin huoneen kanssa tekemistä), Israel, mene majoillesi! Katso siis sinä Dawid huonettasi!“ Ja Israelin sukukunnat menniwät kukin majoilleen huolimatta tunnustaa Rehabeamia kuninkaaksi. Ja kun Rehabeam sittemmin lähetti waltakunnan rahaston hoitajan Adoramin puhuttelemaan tahi suosittelemaan kansaa, kiwittiwät he hänen kuoliaaksi. Silloin Rehabeam astui nopeasti waunuihinsa

ja pakeni Jerusalemiin. Mutta kymmenen*) pohjoisempaa sukukuntaa, Efraim etupäässä, kokoontuiwat nyt ja walitsiwat Efraimilaisen Jerobeamin, Nebatin pojan, kuninkaakseen, ja niin syntyi **Israelin waltakunta**, ja Herran sana Salomolle oli käynyt toteen. Rehabeamille jäi ainoastaan Juudan ja Benjaminin suku ja ne muihin sukukuntiin kuuluwista, jotka oliwat asettuneet näitten alueelle asumaan. Simeonin sukukuntaa ei tässä erikseen mainitakaan, ja se oli nähtäwästi suureksi osaksi joutunut asumaan Juudan sukukunnan keskelle. Nämä suwut muodostiwat nyt **Juudan waltakunnan.**

Kun Rehabeam tuli Jerusalemiin, kokosi hän sotawäkensä ja läksi 180,000 miehen suuruisen sotajoukon kanssa pakoittamaan Israelia alamaisuuteen. Waan Jumalan sana tuli **Semaja** profetalle, ja hän läksi ja ilmoitti Rehabeamille ja hänen sotawäellensä, ettei heidän pitänyt mennä sotimaan Israelia wastaan, koska tämä luopumus Rehabeamista oli Herran sallimasta tapahtunut. Rehabeam kuuli Herran sanaa ja palasi sotawäkinensä kotia.

Näin oli siis Dawidin ja Salomon wahwa ja loistawa waltakunta hajonnut. Herran sana oli käynyt toteen. Koska Salomo oli luopunut Herrasta ja Israelin kansa myöskin oli ruwennut waeltamaan omia teitään (niinkuin myöhemmistä tapauksista selwästi nähdään), niin täytyi waltakunnan astua alas Kristuksen waltakunnan esikuwan korkealta kukkulalta, ja nyt se läksi waeltamaan hajoamista ja lopullista perikatoa kohtaan. Jumala kuitenkin pysyy uskollisena lupauksissaan, ja siunaus on kuitenkin walmistuwa Israelin kautta ja tulewa kaikille kansoille, waikkei Israel enää olekaan mikään theokratia eikä ulkonaisessa suhteessa tarjoa Kristuksen waltakunnan kuwaa.

*) Tämä luku 10 ei ole täsmällinen, sillä oikeastaan oli tässä 9 sukukuntaa; Juuda, Simeon ja suurin osa Benjaminia kuului Juudan waltakuntaan.

65. Israelin waltakunta.

Jerobeam warusti Sikemin kaupungin Efraimin wuorella ja rupesi siihen asumaan. Myöskin wahwisti hän waltakuntansa rajoja rakentamalla Pnuelin toisella puolella Jordania. Mutta waltakuntansa wahwistamisessa ei Jerobeam ottanut waaria Herran waroituksesta (1 Kun. 11, 38), waan hän rupesi itsewaltaisesti ja lihallisen mielensä jälkeen menettelemään. Ja koska hän pelkäsi, että kansa Jerusalemin temppelin ja jumalanpalweluksen tähden wähitellen yhtyisi Juudan waltakuntaan ja luopuisi hänestä, piti Jerobeam neuwoa ja antoi tehdä kaksi kultaista wasikkaa, joista hän asetti toisen etelärajalle Betheliin ja toisen pohjoiseen Daniin. Jerobeamilla ei ollut aikomusta luopua Israelin jumalanpalweluksesta, waan hän tahtoi ainoastaan antaa waltakuntansa asukkaille oman jumalanpalweluksen ja omat pyhät paikat. Hän ajatteli, että kansa saattaisi palwella Jumalaa näitten wasikkain muodossa, ja sentähden antoi hän julistaa: „Katso, tässä on, Israel, sinun Jumalasi, joka on johdattanut sinun Egyptin maalta“. — Jerobeamin itsewaltaiset ajatukset ja lihallinen mielensä saattoiwat hänen unohtamaan Herran käskyn. Niinhän oli Aaronin käynyt Horebin wuoren tykönä, ja kuinka suuri onnettomuus oli siitä Israelille seurannut! Jerobeam luuli nyt wahwistawansa waltakuntaansa, mutta hän päinwastoin tämän toimensa kautta walmisti oman huoneensa häwiön ja koko waltakuntansa perikadon. Näin saattawat himot sokaista ihmisen, niin että hän tuottaa onnettomuuden itsensä ja muitten yli.

Jerobeamin toimi tuli hänelle suureksi synniksi. Mutta hän ei siihen wielä pysähtynyt; hän meni etemmäksi. Hän rakensi Bethelissä wuoren kukkulalle huoneen (johon hän pani kultaisen wasikan) ja teki Bethelin jumalanpalweluksen

pääpaikaksi. Samallaisia huoneita eli temppeleitä, joissa uhrattiin, rakensi hän Daniin ja munallekin, ja pani niinmuodoin jälleen woimaan n. s. kukkulapalwelukjen, joka oli ollut sallittuna Israelissa ennenkuin Jerusalemin temppeli rakennettiin, esim. Samuelin aikana. Sitten Jerobeam wielä teki papit „halwimmista“ kansassa ja asetti heitä kukkulapalwelusta ylläpitämään, sillä Lewiläiset, jotka palwelivat Jerusalemin temppelissä, siirtyiwät nyt tietysti Juudan waltakuntaan asumaan, samoin kuin sinne siirtyi muutakin kansaa, jotka „sydämmestään etsiwät Herraa“ (2 Aik. 11, 16). Niinikään asetti Jerobeam uuden juhlan kahdeksannen kuukauden 15 päiwänä.

Wihan ilmauksia ja waroituksia Herran puolelta Jerobeamille ei puuttunut. Jerobeamin synti oli tuottawa kowin kamalia seurauksia koko waltakunnalle, ja sentähden Jumala rakkaudessaan ja laupeudessaan erinomaisella tawalla waroittaa Jerobeamia ja kutsuu häntä parannukseen. Kuninkaan juuri uhratessa ja suitsuttaessa Bethelin alttarilla kahdeksannen kuukauden 15 p:nä, tuli Jumalan mies Juudasta ja julisti hänelle Herran nimessä, että Dawidin huoneesta on syntywä **Josia**, joka tällä alttarilla on uhraawa ne papit, jotka tässä suitsuttawat, ja polttawa siinä ihmisen-luita. Ja tämän sanan wahwistukseksi oli alttari halkeawa ja tuhka hajoitettawa alttarilta. Kun Jerobeam tämän kuuli, ojensi hän kätensä miestä kohtaan ja sanoi: „Ottakaat hän kiinni“. Hän siis ei tahtonut kuulla Herran waroituksia ja uhkauksia, waan luotti itsewaltaisuuteensa. Siihen tilaan oli omien lihallisten mielitekojen noudattaminen wienyt hänet. Mutta silloin ojennettu käsi kuiwettui ja jäi kankeaksi, ja alttari halkesi ja tuhka hajoitettiin alttarilta. Nyt Jerobeam nöyrtyi ja pyysi profetaa rukoilemaan Herraa hänen puolestaan. Profeta tekikin niin, ja kuninkaan käsi tuli jälleen terweeksi. — Herralla on walta ja keinoja kyllä ihmistä nöyryyttää,

kutsuessaan häntä parannukseen; mutta ihmisen tulee silloin todellakin tehdä parannus ja palata pahoilta teiltänsä, muutoin hän lankeaa wielä sywemmälle ja lähestyy wähitellen paatumuksen tilaa. Profeta osoittaa tässä itsestään, että Herran totuus ja rakkaus oli hänessä, sillä, julistaessaan kuninkaalle Herran uhkaukset, hän ei häntä wihaa, waan wieläpä rukoilee hänen edestänsä.

Jerobeam oli nöyrtynyt ja kutsui nyt profetan huoneesensa, luwaten hänelle lahjan. Mutta profeta kielsi sen, koska Herra oli hänelle sanonut: „Älä syö leipää, äläkä juo wettä, äläkä palaja sitä tietä, jota olet mennyt", ja läksi niin toista tietä kotiansa. Tässä kohden kertoo Raamattu kertomuksen, joka on sangen opettawainen. Tapaus oli seuraawa. Bethelissä oli yksi wanha profeta. Luultawasti oli hän welwollisuutensa laiminlyönyt, eikä nuhdellut Jerobeamia, kun tämä Bethelissä asetti alttarinsa ja uhrasi siinä. Kun hän kuuli, mitä Jumalan mies Juudasta oli tehnyt, heräsi hänen kateutensa, ja hän halusi päästä woimallisen miehen seuraan; siitähän tulisi hänelle kunnia muitten ihmisten edessä. Hän satuloitsi aasinsa ja läksi ajamaan Juudan miestä takaa; ja tämä kuulikin Bethelin profetan walheellista puhetta, noudatti hänen kutsuaan ja palasi, wastoin Herran selwää kieltoa, Betheliin wanhan profetan luo. Mutta Herra rankaisi heti palwelijatansa. Kun Juudan mies oli Bethelistä lähtenyt, tappoi jalopeura hänet ja jätti hänen ruumiinsa tielle makaamaan. Kuultuansa tämän, heräsi Bethelin profetan omatunto, koska hän tässä näki Jumalan wanhurskaan tuomion, ja hän läksi ja korjasi murehtien Juudan profetan tieltä ja hautasi hänet omaan hautaansa, wieläpä käski, että hänenkin luunsa kerran pantaisiin lepäämään Juudan miehen jäännösten wiereen hautaan.

Mutta Jerobeam ei kääntynyt pahalta tieltänsä, waikka oli näin selwiä ja woimakkaita waroituksia saanut.

Hän jatkoi synnissään. Silloin alkoiwat Jumalan rangaistustuomiot hänen ja waltakunnan yli toteutua. Abia, joka oli kruununperillinen ja parhain Jerobeamin pojista, sairasti. Ja kun Jerobeam lähetti emäntänsä profeta Ahian luo kysymään neuwoa Abian suhteen, julisti Ahia, sama mies, joka oli Jerobeamille kerran ennustanut kuninkuuden, että kuningas Jerobeamin synnin tähden oli Abia kuolewa, koko Jerobeamin huone oli häwitettäwä ja Israel wihdoin ajettawa maastansa pois ja hajoitettawa toiselle puolen wirtaa (Eufrat wirtaa). Ensimmäinen uhkaus käwi heti toteen, kun Jerobeamin emäntä palasi kotia ja astui huoneen kynnyksen yli **Thirzassa** (johon Jerobeam oli siirtänyt hallitusistuimensa Sikemistä), ja toisetkin toteutuiwat aikanansa.

Jerobeam oli kaiken aikansa alituisessa wihollisuudessa Rehabeamin kanssa, waikkei Raamattu erikseen kerro heidän sodistaan. Sodassaan Rehabeamin pojan Abian kanssa joutui Jerobeam kokonansa tappiolle ja kadotti osan maastansa. Sen jälkeen hän ei enää päässyt woimiinsa ja „Herra rankaisi häntä". Hallittuaan Israelissa 21 wuotta, kuoli Jerobeam, ja hänen poikansa **Nadab** tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.

Ennenkuin lähdemme edelleen kertomaan Israelin waltakunnan kuninkaista, painettakoon tähän muutamia tauluja, jotka luettelewat nämä kuninkaat järjestyksessä ja heidän hallituswuotensa. Wertailun tähden merkitsemme myös tauluihin Juudan waltakunnan kuninkaat. Tässä ensimmäisessä taulussa on hallituswuosissa seurattu tähän asti yleisimmin käytettyä ajanlaskua*).

---

*) Wanhan testamentin kronologiassa eli ajanlaskussa on suuria waikeuksia. Raamattu näet ei ylimalkain laske aikaa jostakin määrätystä tapauksesta tahi wuodesta, siinä ei siis ole mitään yleistä ajanlaskua, waan ajanmääräykset liittywät useimmiten toisiin samanaikuisiin tapauksiin. Kahden waltakunnan aikana niinikään mainitaan kunkin kuninkaan hallitus-aika ja monentena wuonna hänen halli-

Israel.	Hallitusistuimelle nousu.	Juuda.
1. **Jerobeam** I . .	975 e. Kr. . . .	1. Rehabeam.
	957	2. Abia.
	955	3. **Assa.**
2. Nadab . . . . (murhattiin).	954	
3. **Baesa** . . . . (häwitti Jerobeamin huoneen).	952	
4. Ela . . . . . (murhattiin).	930	
5. **Simri** . . . . (hallitsi 7 päiwää, poltti itsensä).	929	
6. **Omri** . . . . (muutti hallitusistuimen Samariaan).	929	
7. Ahab	918	
	914	4. **Josafat.**
8. Ahasia	897	
9. Joram . . . . (murhattiin).	896	
	889	5. Joram.
	884	6. Ahasia. (murhattiin).
10. **Jehu** . . . . (häwitti Ahabin huoneen).	883	7. Athalia. (Ahasian äiti, murhattiin).
	877	8. Joas.
11. Joahas . . .	856	
12. Joas	840	
	838	9. Amazia. (murhattiin kapinassa).

tustaan eri tapaukset tapahtuiwat. Wiime aikoina on raamatullinen ajanlasku saanut uutta waloa hieroglyfein ja nuolenpääkirjoitusten tutkimusten kautta, jotka aiwan odottamattomassa määrin owat walaisseet Egyptin, Assyrian ja Babylonian muinais-historiata sekä samalla myös paikoittain Israelin kansan historiata.

13. Jerobeam II .	824	
	810 . . .	10. **Usia** (Asaria).
Yhdentoista wuoden wallattomuus alkaa 783.		
14. Sakaria . . .	772	
(hallitsi $1/2$ w., murhattiin).		
15. **Sallum** . . .	771	
(hallitsi 1 kuukauden, murhattiin).		
16. **Menahem** . . .	771	
17. Pekaja	760	
(murhattiin).		
18. **Pekah**	759	
(murhattiin).		
	758	11. **Jotham.**
	742	12. Ahas.
Yhdeksän wuotinen wallattomuus alkaa 739.		
19. **Hosea**	730	
	727	13. **Hiskia.**
Waltakunnan häwitys	722	
	696	14. Manasse.
	641	15. Amon (murhattiin).
	639	16. **Josia.** (kaatui Megiddon tappelussa).
	609	17. Joahas. (hallitsi 3 kuukautta, kuoli wankeudessa Egyptissä).
	608	18. Jojakim.
	599	19. Jojakin. (hallitsi 3 kuukautta, wietiin wankeuteen Babeliin).
	598	20. Zedekia.
	588	Waltakunnan häwitys.

Selitys. Israelin waltakunnan kuninkaitten riwissä owat ne painetut paksummilla kirjaimilla, jotka alkoiwat uuden hallitsija-

suwun. Juudan waltakunnassa owat jumalisten kuninkaitten nimet painetut paksummilla kirjaimilla.

Muistissa säilyttämistä warten owat tässä taulussa merkittäwät seuraawat wuosiluwut:

975 Waltakunnan jako.
900 Ahab ja Josafat.
880 Jehu ja Athalia.
800 Jerobeam II ja Ussia.
722 Israelin waltakunnan häwiö ja Hiskia.
606 Babylonialaisen wankeuden alku.
588 Juudan waltakunnan häwiö.

Ruotsalainen raamatuntutkija **Melin** on ajanlaskua tutkiessaan tullut seuraawiin päätöksiin, jotka wertailun wuoksi saakoot tässä sijaa.

Israelin waltakunnan kuninkaat.	Juudan waltakunnan kuninkaat.
1. Jerobeam I 981—959.	1. Rehabeam 981—964.
	2. Abia 964—961.
2. Nadab 959—958.	3. **Asa** 961—920.
3. Baesa 958—935.	
4. Ela 935—934.	
5. Simri 934.	
6. Omri 934—923.	
7. Ahab 923—902.	4. **Josafat** 920—895.
8. Ahasia 902—901.	
9. Joram 901—888.	5. Joram 895—889.
10. Jehu 888—859.	6. Ahasia 889—888.
	7. Athalia 888—881.
11. Joahas 859—843.	8. **Joas** 881—841.
12. Joas 843—826.	9. **Amazia** 841—812.
13. Jerobeam II 826—785.	10. **Ussia** 812—759.
11 wuoden wallattomuus 785—774.	
14. Sakaria 774.	
15. Sallum 773.	
16. Menahem 773—762.	
17. Pekaja 762—760.	
18. Pekah 760—740.	11. **Jotham** 759—743.
9 wuoden wallattomuus 740—731.	
19. Hosea 731—722.	12. Ahas 743—728.

13. Hiskia 728—699.
14. Manasse 699—644.
15. Amon 644—642.
16. Josia 642—610.
17. Joahas 610.
18. Jojakim 610—599.
19. Jojakin 599.
20. Zedekia 599—588.

Saksalainen raamatuntutkija Riehm on äskettäin (w. 1884) järjestänyt seuraawan taulun:

Saul 1038—1019.
Dawid 1019—979.
Salomo 978—939.

Jerobeam 938—917.	Rehabeam 938—922.
	Abia 921—919.
Nadab 917—916.	Asa 918—878.
Baesa 916—893.	
Ela 893—892.	
Simri 892.	
Tibni ja Omri 892—888.	
Omri 888—877.	
Ahab 877—856.	Josafat 877—853.
Ahasia 856—855.	Joram 852—845.
Joram 855—844.	Ahasia 844.
Jehu 843—816.	Athalia 843—838.
Joahas 815—799.	Joas 837—798.
Joas 798—783.	Amazia 797—769.
Jerobeam II 783—743.	Usia 780—739 (12 wuotta Amazian rinnalla).
Sakaria, Sallum 743.	Jotham 750—735 (12 wuotta Usian rinnalla).
Menahem 742—738.	
Pekaja 738—737.	
Pekah 736—731.	
Hosea 730—722.	Ahas 735—715.
	Hiskia 715—686.
	Manasse 686—643.
	Amon 643—641.
	Josia 641—610.
	Joahas 610.
	Jojakim 609—599.
	Jojakin 599.
	Zedekia 598—588.

Israelin waltakunnan kuninkaitten historia tarjoaa meille surkean näön. Kaikki kuninkaat Jerobeamin jälkeen waelsiwat Jerobeamin synneissä; ei yksikään tehnyt siitä poikkeusta. Jerobeam oli, huolimatta Herran waroituksista, waltakunnassaan säätänyt kielletyn wasikanpalwelutsen, ja kuinka surkeat seuraukset siitä oliwatkaan sekä jälkeisille hallitsijoille että koko kansalle! — Kuinka tärkeätä on, että waltakunnan jumalanpalwelukselle oikea perustus lasketaan ja että lait ja asetukset tätä jumalanpalwelusta wahwistawat!

Nadabin aikana, joka waelsi isänsä jälkiä, toteutuiwat jo Herran uhkaukset Jerobeamin huoneen yli. Piirittäessään Gibetonin kaupunkia, jonka Filistealaiset oliwat ottaneet haltuunsa, sai hän surmansa; sotapäällikkö **Baesa** teki kapinan ja murhasi Nadabin. Kuninkaaksi päästyään häwitti Baesa koko Jerobeamin huoneen, „eikä jättänyt yhtään ainoata henkeä Jerobeamin huoneesta". Mutta itse ei hän luopunut Jerobeamin synneistä; ja kuinka se woisi muuta tehdä kuin synnissä jatkaa, joka on hallituksen anastanut murhanteon kautta! Baesa oli alituisessa sodassa Juudan kuninkaan Asan kanssa. Asa kutsui Syrian kuninkaan Benhadad I:sen awukseen, ja tämä hyökkäsi Israelin waltakuntaan ja walloitti suuren alueen pohjoisessa osassa. Mutta profeta Jehu ennusti Baesalle, että hänen synteinsä tähden oli hänen huoneensa käypä, niinkuin oli Jerobeamin huoneelle käynyt. Ja tapahtuikin, että hänen poikansa **Ela** jo murhattiin hallituksensa toisena wuonna, hänen sotawäkensä piirittäissä samaa Gibetonia, jossa Baesa oli Nadabin murhannut. **Simri,** yksi kuninkaan päällysmiehiä, tappoi juomingeissa **istuwan** kuninkaan ja anasti itselleen kruunun. Ensimmäiseksi toimeksensa otti hän sitten koko Baesan huoneen häwittämisen. Mutta kun sotawäki Gibetonissa sai kuulla Simrin tappaneen kuninkaan, huusi se heti sotapäällikön